

Maria PRAT

PA 'H OUT MAJOREZ

Peziou-c'hoari
II

Ar Skol Vrezoneg

Maria PRAT

Pa'h out majorez

Peziou-c'hoari

Skol Vrezoneg
Lannion

Ar Skol Vrezoneg

Bet embannet gand skoazell Skol Uhel ar Vro

Bet embannet gand AR SKOL VREZONEG, 40bis, ru ar Republik, 29200 Brest.

Bet mouillet gand Mesidou, 40bis, ru ar Republik, 29200 Brest.
Bet diskleriet hervez al lezenn : kenta trimiziad 1990.

© Peb gwir miret striz gand Maria Prat hag Ar Skol Vrezoneg
N° I.S.B.N.: 2-906373-04-4

Pa 'h out majorez

C'hoarierien

Erwan, an tad, intañv...	50 vloaz
Ivona, e verh.....	18 vloaz
Elena, ar vatez.....	40 vloaz
Liza, marhadourez.....	45 bloaz
Jul, paotr yaouank.....	25 bloaz
Divi, avokad.....	30 vloaz
Rolan, paotr yaouank...	25 bloaz
Ar fakteur.....	50 vloaz

Aio, lazer buer! N'et ket ket! Sellet' moch fri, tuch
gouez. N'et ket ket! Sellet' moch fri, tuch
gouez. N'et ket ket! Sellet' moch fri, tuch
gouez.

Touvel re stachen best, med jana un-ne gant hant en
lechouez.

Et gant am-a kaled ill. Et gant am-a kaled ill. Il gant ill
ise da a gant am-a kaled ill. Il gant ill. Il gant ill.

Mel den mad, et gant am-a kaled ill. Il gant ill. Il gant ill.

Diviz kenta

Liza

(*O tond hag o sellel*). Daoust hag-eñ na vije den er gêr?
Peleh emañ an dud?

Erwan

(*O tond, sebedennet*). Sellet 'ta! Petore maouez?

Liza

Petore maouez? N'et ket, ma den mad, d'ober ho fae,
me zo eur vamm a nao bugel gand eur pried dilabour, rag
se n'et ket da vezann didruez. (*Dispakañ a ra treou war an
daol*). 'H et da brenañ diganin eun tamm marhadourez?
Sellet, lasou, boutonou, boulou-miltred*, torch-fri, ruba-
nou da dapoud kelien, gwaskou, spillou bleo evid ho
kwreg. N'emañ ket er gêr?

Erwan

Ma gwreg er gêr. Geo, er vered justamant.

Liza

Hañ! er gont-se oh intañv. Ar momed deoh neuze da

*boulou-miltred : boulou a-eneb an tartouzed

vezañ truezuz ouz eur vamm baour eveldon. Ze dougo chañs deoh da gaoud eur wreg all.

Erwan

Eur wreg all? Zoñjan ket en ze. Eur vatez 'm-eus hag a zo eet d'ar bourn da gerhed bara, hag eur verh hag a zo eet da Lourd da zikour deuz an dud klañv.

Liza

Mad-kaer, zikour ar re glañv, med ive zikour ar vugale hag o-deus naon evel ma re. Alo, na ret ket penn fall. Prenet eun tamm a beb seurt deuz ma marhadourez. N'int ket ker. Sellet : spillou, eur pech da dapoud logod. Deut 'ta!

Erwan

(*O sevel e ziouvreh*). Ya, med petra rin gante?

Liza

Arsa, Doue, ma'h a eur pik spern 'n ho piz, eo red deoh kaoud eur spillenn da dennañ anezañ. Sellet : lasou, mad d'ober las-bleo, las-botez, amar-loer.

Erwan

Mad da biou? Me ne amaran ket ma loerou.

Liza

Ze zo kaoz int kouezet, welet ket?

Erwan

Kouezet? N'int ket avad, pa n'eus hini ebed ganin.

Liza

Alo, hastet buan! N'int ket ker! Sellet : torch-fri, torch-groñch. N'et ket da vezañ didruez!

Erwan

Tapoud ret ahanon berr, med petra rin-me gand toud an torchou-ze?

Liza

Ma! den mad, ma veh siferniet, eun troad leue a-dribill ouz ho fri, eo red deoh kaoud eur mouchouar-godell da dastum anezañ. Ha pa zavet deuz taol, ma vez ar ju o tiverañ deus ho kroñch, eo red deoh ive kaoud eur lien da dizehañ an druzoni-ze. Alo! Deut 'ta! Na laret ket nann d'eur vamm baour eveldon.

Erwan

Ma feiz nann, p'am-eus biskoaz galiet lared nann da den ebed. Pegement neuze? Ma'h in da gerhed arhant.

Liza

O! N'on ket direzon. Sellet : teir gwech pemp, pemzeg, ha daou, seiteg, ha tri, ugant : tri-ugent lur : c'hweh mil koz.

Erwan

(*O vond*). Alo! Deom 'ta, neuze. Sur 'mo kroz adarre, med pa n'on ket kap da lared nann.

Liza

(*Heh-unan*). Sell aze unan tapet adarre! Kredet 'n-eus ahanon ha me gréd am-mo tu da hadstagañ boutonou d'an den kêz-mañ. Kaeroh zo 'n-eus laret din e oa maro e wreg. O! Daonet! Ma 'mije greet eun tamm mougañ d'ar poezon koz deuz du-mañ hag a zo, n'eo ket heb labour, med heb c'hoant labourad.

Elena

(*O tond gand eur bara*). A! Bizetou zo, me gréd?

Liza

Sellet 'ta 'vad, O! c'hwi 'peus kavet eur bara brao. Hennez a ra añvi din, pa zoñjan 'm-eus nao bugel, ha tamm ebed da rei deze.

Elena

Ze ar gwasañ, ma eo gwir, ze. N'eus forz. Amañ a zo tud o-deus c'hoant da gaoud bara ive.

Erwan

(*O tond*). Setu, etron, c'hweh mil amañ evid ma marhadourez.

Liza

Trugarez, mil bennoz Doue, yehed ha hir vuhez.

Elena

(*O poz he bara hag o vond en tu all*). Petra, Erwan? C'hwi zo o prenañ fanfurluchou aze? Petra laro ho merh pa arruo er gêr bremañ zouden?

Erwan

Med goud a rez n'on ket kap da lared nann da den.

Liza

Mad, ret, ma den. Paz lared nann, ze dougo chañs deoh, med bremañ vefet ket didruez a-walh da lezel eur vamm da vond en hent heb rei desi eun tamm bara d'he bugale, ha p'am-eus nao, n'eo ket re an dorz-se etreze, rag ze, roet din ho torz vara.

Erwan

(*Trubuillet*). Hañ! An dro-mañ, n'ouzon ket, etron, petra da lared deoh.

Liza

Feiz 'vad, pa n'ouzoh ket lared nann, 'h et da lared ya. Hag an dorz vara 'h a ganin. Trugarez ha kenavo. Distrei a rin c'hoaz. (*Mond a ra er-mêz*).

Erwan

(*Dezolet*). Hañ! 'vel-henn on tapet. O! sellet, a-wechou bezañ re vad a zo genaoueg ive.

Elena

(*O tond*). 'Hanta! petore betrakou ho-peus prenet digand ar rederez-se?

Erwan

Me oar ze, me, petra 'deus boutet warnon? Sell amañ bepred eur logoter.

Elena

(*O c'hoarzin*). Hag eñ a zo daou gaz aze ha n'o-deus mann d'ober adaleg ar beure beteg noz, nemed logota hag eh oh eet da brenañ eur pech? Pe kentoh da lezel stignañ eur pech deoh?

Erwan

Ya, gwechall e plije d'ar hizier logota, med bremañ vez greet toud an treou gand mekanikou, ha ne vez ket desket d'ar hizier tapoud logod.

Elena

Erfin, ze na zell ket ahanon, pa n'on nemed matez amañ, med pa laran, gouvezet he-deus hounnez stagañ boutonou deoh.

Erwan

A! nann! n'he-deus ket staget aneze din. Sell! int amañ

prest da stagañ.

Elena

Hañ! Boutonou zo ive? Ha da lakaad peleh? Peogwir bremañ ar baotred ne brennont ken kolier o roched, ha leh all vez lakeet eur chario bihan war raillou, aze, petra? eur... eur fernukleer. Med n'eo ket ze eo ze. Peleh emañ ma bara, ma'h in d'ober zoub?

Erwan

(*O skrapad e benn*). Feiz 'vad.. eet eo ganti ive.

Elena

Hañ! Hemañ eo an tamm kaerrañ 'velkent! 'Mije ket soñjet memestra!

Erwan

Nann, 'teus ket soñjet he-devoa hounnez nao bugel ha tamm ebed da rei deze.

Elena

Nao bugel? Piou e-neus kontet ar re-ze? Amañ bepred, a zo tud da vevañ ive. Kemeret eur pañsioner ganeoh aze, sañset danvez ar mab-kaer. Ar verh d'arruoud er gêr deuz Lourd emberr, ha tamm bara ebed en ti.

Erwan

Ma! me ra forz, sell! 'M-eus bet biskoaz a geun da vezañ roet eun tamm bara d'an hini a-nije naon. Kentoh 'm-eus keun da vezañ kemeret ar hanfard-se da hortoz Ivona d'arruoud er gêr. Ya, ar hentañ 'r gwellañ vo dimezet ma merh, ma vo ket Pér ha Paol o tond da houllenn anezi diganin, pa n'on ket kap da lared nann da hini 'bed aneze.

Elena

Er gont-se, ma 'nije soñjet ar lennerez planedennouze goulenn ahanoh da dimezi, 'pje ket laret nann dezi ive!

Erwan

Ro peuh din, Elena, sell! pe 'h an da goll ma fenn deuz dindan ma zok. (*Mond a ra er-mêz gand e dreou prenet*)

Elena

Da hortoz se, me n'ouzon ket da gad peleh mond.

Jul

(*O tond*). Demad, Elena. Tomm eo ar hafe?

Elena

Tomm ar hafe d'an eur-mañ? Pa eo arru koulz lein, n'oh ket abred o sevel adarre 'vad.

Jul

Selaouet 'ta : an hini a zav bemdez n'eo ket didalvez. (*Azezañ a ra da grennañ e ivinou*).

Elena

Hag adarre d'an ivinou? Pa laran e tapo ganeoh, m'ho-pez ar verh ahann heb goud micher ebed nemed krennañ ivinou. (*Mond a ra er-mêz*).

Jul

(*E-unan*). Micher ebed? emezi. Kaer 'mefe kaoud micher, pa'h on dilabour vin ket barrekoh, med ze ne harzo ket ahanon da gaoud ar verh ahann p'am-eus koñsamtamant an tad. Ivona, p'am-oa skrivet dezi, 'devoa ket respontet ahanon, med ze zo seblant vad, rag laret vez e galleg « Pas de nouvelles, bonnes nouvelles », ha peogwir eo minorez, e renka senti deuz he zad.

Ya. Krennañ ma ivinou, eme ar vatez. Ya, 'm-eus ket a hoant da gaoud ma ivinou, sur, evel eur goz soh nag evel darn deuz ar merhed barreg da skrapad pe da ramoni chiminalou.

Elena

(*Gand kafe*). Setu ho kafe amañ. E oa war gorn ar fourno abaoe 'r beure. Marteze n'eo ket re domm ken, med 'vel-se vefet kuit da hwezañ ennañ.

Jul

Neuze 'h an d'am hambr da evañ anezañ, kuit da chom amañ etre ho treid, rag n'e-peus ket an êr da vezañ lunet mad hirie beure. Med, selaouet, en deiziou all, pa vin-me mab-kaer ahann, pe patron, e vo red deoh bezañ souplor evid-se, ganin. Klevet ho-peus? (*Mond a ra er-mêz*).

Elena

Patron? emezañ. Gweled raio, me gréd, pa arruo ar verh er gêr. Poent eo dezi arruoud avad, da weled petore marhajou 'n-eus greet he zad, eiz deiz 'zo.

War ze, deom da aozañ lein. Ha petra rin pa eo roet ar bara? Kont ebed, nemed ober krampouez, ya, lakaad ar gleurh war an tan. (*Mond a ra er-mêz*).

Erwan

(*O tond o sellec e vontr*). Me gred eo prest Ivona da arruoud er gêr deuz Lourd. Hast 'm-eus vefe arru, abalamour dezi da gemer ar gaoz, rag me zo arru 'n em luriet amañ pa n'on ket kap da lared nann da den.

Ar fakteur

(*O tond*). Salud, sant Erwan! N'out ket beuzet en noz-mañ?

Erwan

Beuzet? Nann, na te n'out ket ive, war a welan. Koulskoude 'n-eus greet dour a-walh da veuzi pesked.

Ar fakteur

Ya, hag avel a-walh da degernioi 'r zaout.

Erwan

Petra lerez aze? Ar zaout n'o-defe ken a gerniou bremañ?

Ar fakteur

Gwir a lerez, Erwan. Kentoh 'nefe eur lokard bennag eveldon pa digouez dezañ kaoud eur wreg koant. Evuruamant me 'm-eus ket ar chañs-se.

Erwan

Ma 'h eo fur, ha posUBL, vez ket koant.

Ar fakteur

Ya. Dal! Eur lizer bepred da lenn.

Erwan

Trugarez. Bezañ az-to eur chopinad?

Ar fakteur

'Mo ket, betegoud vefen tapet da hwezañ 'barz er balloñ daonet-se. Gwechall oa brao bezañ fakteur 'kichenn bremañ zo lakeet eur voest e toull ar porz, 'teus ket da fri da fourrañ en ti den ebed, e-leh d'ar houlz-se, e hallez liped eur chopinad jistr amañ hag eur werennad win du-hont.

Erwan

Hag ober eun tamm karrigellad 'benn noz.

Ar fakteur

Feiz 'vad, kuit da distrei d'ar gêr en goullo, n'eo ket gwir? Ken arhoaz. (*Mond a ra er-mêz*).

Erwan

(*O lenn e lizer*). Ken arhoaz 'ta, ya.
Gwelom digand piou ha da lared petra eo ar lizer-mañ.

Ma breur-kaer,

*In zell oan da vezañ eet beteg du-ze arhoaz gand ma niz
Divi a zo avokad e Roazon, med tapet 'm-eus poan-gov 'n
em hein, setu red din lezel ar paotr yaouank da vond
e-unan. 'Michaäns e houzoud eh eo kamarad d'az merh
abaoe ma'h int bet 'n em gavet asamblez amañ. Setu 'n-eus
c'hoant da vond da houllenn da gouzantamant evit dimezi.
Petra foeltr? Ma gouzantamant d'eun all adarre? Prometi
ma merh d'an dud toud? (*O lenn*): Ne lari ket nann dezañ
pa ne larez ket da den ebed. (Eun avokad, emezi? Me zo
kap da diskuti gand avokaded? Me n'on ket bet pell a-walh
er skol da ze). N'a ket ive da votañ da viz 'n ez kenou
dirag an Aotrou koant-se. (Boutañ ma biz 'n em genou?
Med ze ran heb goud din pa ven tapet berr. Med penaaz
arhoaz, emezi? Med ze zo hirie neuze, peogwir ar lizer a oa
greet deh.*

Hañ, ya, pa laran, trei a raio ma zok war ma fenn.
sellet, eh an da glask eur grampouezenn. Santoud 'ran
c'hwez ar hrampouez. (*Mond a ra er-mêz*.).

Divi

(*O tond doustadig, o selled en-dro dezañ*). 'M-eus aon,
n'emañ ket an dud er gêr? Ma! well a ze 'n eur feson.
Neuze eh an da vond en-dro kuit da vezañ gwelet gand den
ebed, rag santoud a ran ne gredin biken lared da betra on
deut amañ, nann. Ma n'em gavan dirag an tad, eh an da
grenañ, ma biz 'n em genou ha ne vin ket kap da houllenn e

verh digantañ. Ha koulskoude, Ivona a zo dakord peogwir
pa 'm-eus skrivet dezi n'he-deus ket responet ahanon, hag
e vez laret : « paz kelou, kelou mad », ya.

Med laret vez, sell aze eur gominion divalo din-me
d'ober : goulenn eur plah da dimezi.

A! nann, zut! pa n'on gwelet gand den, me 'h a da
garzañ d'ar gêr. Greet 'mo match nul, med tañpir. (*Mond a
ra er-mêz*).

Erwan

(*N eur chaokad eur grampouezenn*). Hep! hep!, n'et
ket kuit, tud zo.

Divi

(*O tistrei, a vout e viz 'n e henou*). Hañ... me zoñje din
oa den.

Erwan

Geo, geo 'ta! Salud, iskuzet, me zo o chaokad eur
grampouezenn.

Divi

Salud! C'hwi eo tad? Tad?

Erwan

Ya, me eo tad ma merh, med n'emañ ket er gêr. Ha
penaoz, c'hwi eo niz ma hoar-gaer?

Divi

Ya, me eo an avokad a oa deut da... da... (e viz en e
henou).

Erwan

Da... da... azezañ, ya, deut da azezañ (*Azezañ a reont*).
C'hwi, neuze, zo avokad. Kustum da gaozeal. Neuze
ho-pez d'ober pledi en tribunalioù?

Divi

Hañ, ze ne ran ket ken rag n'on ket hardiz da gaozeal, hag eun devez em-oa d'ober pledi evid unan hag a-nevoa pilet e wreg, ha pa oan savet 'n em zav en tribunal, ne oan ket bet evid lared gér ebed ha setu e oa eet ma hliant d'ar prizon.

Erwan

Eun tamm oh eveldon neuze ive. Me n'on ket kap da lared nann da den ebed ive.

Divi

(*O kagalad*). Pounner eo an amzer, hañ, n'eus ket zeblant 'hlao.

Erwan

Nann, hañ, deut zo nann ganin, sell. Avel zuill da zizehañ an treou bihan. Me oa o hadpiked irvin zaoz. Ros-tet oant toud. Evuruzamant 'm-eus kalz a blant.

Divi

Hañ!... Irvin Bro-Zaoz? Med me oa deut da... da...

Erwan

Hañ, ya, da glask eun toullad plant ive marteze. Eh an da rei deoh avad da biked 'n ho liorz, rag treou dispar int d'ober zoub ha d'ar lapined. Eh an da glask eur hajo, hag e teufet ganin da dennañ eun toullad plant. (*Mond a ra er-mêz*).

Divi

(*Dezolet*). Hañ, evel-henn eo bezañ tapet koeg. Mond, me, da dennañ plant irvin zaoz? Hag-eñ 'm-eus gwelet biskoaz a seurt gwez-se! Hag Ivona na dosta ket ive. Paneverd da ze marteze 'mije gallet 'n em arañji ganti, kuit

da houenn aviz an tad.

Erwan

(*Gand eur hajo*) Sellet, deut ganin d'ar liorz dre ar gegin amañ hag e tebrfet eur grampouezenn 'n eur dremen. Goud a refet 'michañis petore penn deuz an irvinenn boutañ en douar?

Divi

Heu... ya, ar penn a-dreñv, kwa.

Erwan

(*O c'hoarzin*. Deuz ar grampouezenn e ouvefet ive gand petore penn kredi? Gand ar vegenn?

Divi

Heu... Me grog gand toull an amann, ya. (*Mond a reont er-mêz*).

Ivona ha Rolan

(*O tond*)

Ivona

(*O pozañ eur bakadenn war an daol*) Ouf! Arru on er gêr.

Rolan

(*O pozañ ar valizenn*). Arru er gêr ha pres da vond adarre.

Ivona

Ya 'ta, prest da vond adarre da vloaz.

Rolan

Ya, med red eo gortoz eur bloavez.

Ivona

Arsa, peleh emañ an dud? Ma zad! Elena!

Elena

(*O tond*). O! arru tud Lourd! Penaoz 'mañ kont gante?

Ivona

Evruz 'vel just, ha c'hwi?

Rolan

Salud, etron.

Elena

Salud, den yaouank, n'em-eus ket an enor da anave-zoud ahanoh.

Ivona

Bezañ ho-po an enor-ze marteze.

Rolan

Da hortoz se, eo red din lezel ahanoh. Me zo deut 'n eur laeradenn da digas he malizenn da Ivona, med red eo din hastañ buan mond da zikour diskenn ar reou glañv deuz an treñ, rag Lannuon eo ar gar diwezañ.

Ivona

Ya, Elena, ar vrankaderien o-defe d'ober labourad.

Rolan

War ze 'ta, etron, kenavo, ha kenavo disul, Ivona, pe gentoh marteze. (*Mond a ra er-mêz*).

Ivona

Kentoh marteze, ya, kenavo.

Elena

Eur vizit prim ha prim avad, domaj, rag hennez a zo eun den a-feson vad.

Sell, 'h an da azezañ da zelaou ahanout o kontañ da veaj.

Ivona

Ma beaj a zo bet kaer-dispar, ya. Heti 'ran d'an oll galloud mond beteg Lourd da vihannañ eur wech 'n e vuhez. Med peleh emañ ma zad?

Elena

Da dad? Azez 'n ez koazez ma kontin dit. Evel ma houzout, pa n'eo ket kap da lared nann da den ebed, e-neus greet eun toullad marhajou treuz abaoe. Da gomañs e-neus prometet ahanout da daou da dimezi.

Ivona

(*A ra eur lamp*). O! ma zad paour, peleh emañ? ma vo gwelet se!

Elena

Peleh? Zoñj dit eo eet da dennañ plant irvin zaoz gand eur hrag-aotrou, ya, eun aotrou avokad, niz d'e dintin. Klevet 'teus biskoaz kemend-all?

Ivona

Petra? Eun avokad? Hennez neuze eo Divi, a-neus skrivet din, n'on ket ped kwech ha biskoaz n'am-eus respontet anezañ. Pa gréd ket kaozeal, memez leh vez paeet evid ober. Hag eh eo deut hennez da glask plant irvin amañ? Hag-eñ 'h on sur n'anavez ket irvin zaoz deuz linad. Da hortoz se, e santan c'hwez ar hrampouez. Te zo oh ober krampouez?

Elena

Med ya, renket 'm-eus ober krampouez pa n'eus tamm bara 'bed en ti. Zoñj dit, eun espes romanichelenn zo bet aze. Gwerzet he-deus eur bern spillou ha lasou d'az tad, ha chipet an dorz-vara. Med kaerroh 'vid-se, 'michañs eh anavez Jul?

Ivona

Jul baro-bouchig?

Elena

Ma feiz ya, eun tamm baro treud a zo a-dribill deuz e hroñch.

Ivona

Hag eo bet hennez oh astenn ar hroñch bleveg-se aze?

Elena

Emañ aze tri deiz zo er gambr kreiz o vevañ hag o lojañ. Ne zav ket a-raog dég eur, ha sur on dit, 'n-eus greet eun toullad arañjamañchou gand da dad. Me gréd eo fixet da eured, ya, kavet zo eur Jul dit.

Ivona

Hañ, sell amañ eun "arrivée" din-me er gêr.

Jul

(*O tond gand e volenn - da Elena :*) Setu ma bolenn da walhi. Med avad ne oa ket gwall-domm ar hafe. Arhoaz vo red dezañ bezañ tommoh.

Elena

(*O kemer ar volenn hag o vond er-mêz*). Arhoaz vo tommoh, ya, ma vez ket eet an tomm da yen.

20**Jul**

(*Da Ivona*). O! ma digarezet, Ivona, ne anavezet ket ahanoh gand ar gwiskamant-se. Ma gourhemennou. Plijadur a ra din gweled ahanoh.

Ivona

Plijadur? Me zo kentoh souezet.

Jul

Souezet? Skrivet 'm-oa deoh koulkoude da lared deoh e-moa c'hoant da dostaad amañ.

Ivona

Skrivet din? Ya, nemed 'm-eus biskoaz respontet.

Jul

Justamant, ze zo kaoz a zoñje din e oah dakord, peogwir vez laret « pas kelou, kelou mad ». N em glevet on gand ho tad a-neus ket laret nann.

Ivona

N'eus ket laret nann? Nann, med me marteze zo kap d'ober.

Jul

N'oh ket avad. Pa oh minorez oh oblij da zenti.

Ivona

Minorez? Ya, beteg deh, med hirie 'm-eus triweh vloaz, ha ma n'eo ket kap ma zad da lared nann, me zo. Hag arhoaz vo ingal deoh pe domm pe glouar vo ar hafe amañ.

An tad ha Divi

(*O tond*).

21

Erwan

Hañ! arru eo tud Lourd er gêr? Well a ze.

Ivona

Ya, ma zad. Penaoz 'mañ kont ganet eiz deiz zo. ('N em vriata a reont).

Erwan

Hañ, feiz 'vad, plah bihan, me zo arru nehet amañ.

Jul

(Da Divi). Sell 'ta piou a zo peleh!

Divi

Penaoz, ma hliant amañ?

Jul

Ma hliant, laran-me ive. Koz avokad!

Ivona

Hañ ola 'vad! Amañ a zo arru tud da glask jeu?

Divi

Ma digarezet, dimezell, med hemañ zo lampet warnon pa oan o vond d'ho saludi.

Ivona

Ha c'hwi, niz ma zintin, petra zo a-nevez ganeoh?

Divi

Heu... Skrivet 'm-oa bet deoh.

Erwan

Ya, ha din-me 'n-eus ive, pe kentoh e dintin, da gomz din diouzet. Ha bremañ eo arru da glask plant irvin.

Jul

Kentoh eo deut da glask kaoz deuz ar plah yaouank, o soñjal trohañ a-raog diragon.

Divi

Trohañ a-raog dit? Ma karjes bezañ chomet er prizon pa oas. Eno emañ da blas.

Jul

Serri ket da henou, koz avokad! Me zoñje din ne gredes ket kaozeal!

Divi

Geo, pa vez klasket jeu diouzin evel-henn.

Jul

Ma'h on bet er prizon, te zo kaoz, pa n'az-toa ket disen-net ananon goude ma oas paeet evid ober.

Divi

Me zo kaoz? N'eo ket me 'm-oa laret dit pilad da wreg!

Erwan

Pilad e wreg? Neuze 'n-eus eur wreg?

Jul

'M-eus ket ken pa eo maro. Ze zo kaoz 'm-eus ezomm eun all.

Divi

Hañ, evel-henn ma zad, e vez klevet an treou, an troiou-kamm.

Erwan

Ya, ma flah, me 'h a da garzañ gand ma flant irvin deuz

mesk ar baotred drol-mañ. "N em dibab gante 'vel a gari, rag me n'ouzon ket chikaned.

Ivona

Me ive n'on ket bet e Lourd o teski chikaned.

Erwan

Nann, med bremañ out majorez abaoe hirie, libr d'ober da choaz ha da lared nann pa vo ezomm welloh evid n'am-eus greet-me. Kenavo. (*Mond a ra er-mêz*).

Ivona

O! Santez Bernadet!

Jul

Sell aze, eet kuit bremañ goude bezañ prometet din toud ar pez am-eus gouennet digantañ. Med n'eus forz, eun dra laret zo laret. Gand se, dimezell, 'peus ket nann da lared bremañ.

Ivona

Hañ, gortozet avad. Laret gand ma zad n'eo ket laret ganin. Me zo majorez bremañ, ha n'houllan zoken gweled 'n em zi eun den bet er prizon evid bezañ pilet e wreg.

Jul

Klevet 'ta, ar bahadou 'm-eus roet d'am gwreg 'deus greet poan ebed deoh.

Divi

Hañ, ze zo gwir avad. War ze, red din lared eveltañ.

Ivona

Sell aze petra eo avokaded, prest a-greiz-toud da vond a-du gand ar ganailleuz. Sellet mad, ho-taou! Da vond er memez sah, ha dign da vezañ boutet er-mêz da 'n em

gannañ mar keront.

Ya, ar pez a houllennan diganeoh ha dioustu eo mond pelloh da glask ho chañs e leh all. Ha kenavo. (*Mond a reont er-mêz. Divi a vont e viz 'n e henou. Jul a zach war e varo-bich*).

Setu gounezet ganin ar barti gentañ. Bremañ eh an da cheñch gwiskamant ha da weled penaoz 'n em gemer en eil lodenn, rag eh an da gaoud zoursi, deveriou ha treou da bouenzañ bremañ pa'h on majorez.

Me tan eveldotc' vec. Fa zoñjan c'egen distet eo an nevez kaiz a blasoz e leh m'a voudouez.

Ivona

Ya, en hñenez kastigñez p'arivader en Iva Henk-hen ha koster Lannauet.

Ivona

24

25

Eil diviz

Ivona

(*O tond*). Pa'h out majorez, sell aze eur rezon, laret din, gand ma zad hag en-deus pouezet warnon. Majorez, mestr din ma-unan, med neuze ive respoñsabl deuz ar pez a rin, libr d'ober ma choaz. Laret 'm-eus nann da daou dija. Med an hini eh on o hortoz, ne gredan ket e veretfe bezañ laret nann dezañ.

Rolan

(*E toull an nor*). Ivona!

Ivona

(*O tistrei*). Rolan!

Rolan

Bremañ out majorez, a lerez?

Ivona

Ya, libr da digêri ha da lared d'an hini a garin tostaad. Gand se, deus war a-raog.

Rolan

'Hanta ya, da gleved ganet hag-eñ out diskuiz deuz da veaj Lourd?

Ivona

O! n'on ket bet skuiz 'veldout ive, ha kement a dreou kaer on-eus gwelet ha klevet.

Rolan

Ha kement ha 'n em stag eun deuz an dud klañv, ha kement ha 'n em domm ive ar re glañv deuz ar re a vez en-dro deze! Ken e vez kavet berr an amzer gante. Ha da heul ze e-meum gwelet meneziou ar Pireneou ha terouerioù disheñvel deuz or bro.

Ivona

Ya, kavet 'm-eus brao ar meneziou. Daoust da ze n'houllfen ket kuetaad ar vro-mañ evid mond di da chom na neb leh all ebed ive.

Rolan

Me lar eveldout ive. Pa zoñjan pegen dister eo an tier en kalz a blasou e leh ma om tremenet.

Ivona

Ya, en kichenn kaerder ha pinvidigez on bro Breiz-Izel ha kostez Lannuon.

Erwan

(*O tond*). Blagi a ret aze, tud yaouank.

Ivona

O! arru eo ma zad.

Rolan

A! salud. C'hwi eo tad Ivona?

Erwan

Ya, me eo. En deiz all e oah tremenet ive, zo laret din, med buan ha buan.

Ivona

(*O c'hoarzin*). Ya, evel eur luhoodenn.

Rolan

Ya, n'em-oa ket tapet saludi ahanoh, med hirie 'm-eus muioh a amzer.

Erwan

'Hanta ya, amzer d'ober eun tamm kaoz ha da dañva ma jistr. E oan just o lakaad ar hog er varvikenn.

Ivona

Ha da dañva ar hrampouez. Elena zo adarre oh ober krampouez.

Rolan

Hañ, ze 'h a mad, krampouez gand jistr dous.

Erwan

Ze 'h a mad, ya, en ti ar Vretoned. Deom neuze d'ar gegin da weled. (*Mond a reont o-zri er-mêz*).

Liza

(*O tond gand he dorz vara*). Biskoaz kemend-all! den er gêr adarre? 'M-eus aon eh a an dud da goach pa ven arru. E! ma zud vad, arru zo tud!

Ivona

(*O tond*). etron, demad.

Liza

A! N'emañ tud ar gêr er gêr?

Ivona

Petra, tud ar gêr? Me zo er gêr, a gredan. Petra oh o klask?

Liza

Peleh emañ an den mad a oa aze en deiz all pa oan bet?

Ivona

Hañ! Ma zad ho-peus c'hoant da weled adarre?

Liza

Hañ, c'hwi, plah bihan, eo merh an den a galon-ze a-nevoa selaouet ha bet truez deuz ar vamm baour mañ on-me, gand eun tiad bugale?

Ivona

Eun tiad bugale ha n'ho-pez ket diou wech memez kont.

Liza

Bremañ bepred 'm-eus pevar, ma fried ha tri grennard all yaouankoh.

Ivona

Er gont-se neuze ho pried a zo bugel pe arru 'n e vugaleaj?

Liza

Paz bremañ, rag maro eo. Setu 'h on intañvez. Hag... ho tad a zo intañv ive.

Ivona

Ya, siwaz, med petra a ra ze deoh?

Liza

Feiz sur, n'eo ket brao d'eur paotr e-unan.

Ivona

Med bezañ 'n'eus eur vatez vad.

Liza

Ya, med ze n'eo ket 'vel eur wreg. Eur vatez a labour evid he fae, med ne ro ket he harantez.

Ivona
Hag eur verh 'n-eus ive. Me zo aze, a zoñjan.

Liza

Memez tra, c'hwi ah aio da heul ho chañs ma kavet ho par. Ya, ho tad 'n-eus ezomm eur vaouez vad eveldon, ha sur ne larfe ket nann din.

Ivona

Me ra 'vid se, me lar nann deoh, rag gweled a ran oh deut da êsaad stignañ eur pech dezañ adarre. N'eo ket unan da dapoud logod en dro-mañ, med unan da dapoud tud.

Liza

N'on ket! Ma Doue avad, me zo deut da digas d'ar gêr an dorz vara a-nevoa prestet din, rag me, kleo, a zo eur plah rez.

Ivona

(Reud). Eun dra roet a zo roet. Et d'ar gêr gand ho torz vara, ha na deuet ken amañ da glask trompañ ma zad na tud all ive. Achu.

Liza

(O vond er-mêz). Pez divergont, maluruz vo ho tad 'n e gozni dre ma n'houllet ket kaoud eur lezvamm. Diwallet n'ho-pefe keun, pompinell digalon.

Ivona

(O juntañ he daouarn). O! petore teodet! Maluruz, ma zad, emei? Vo ket, sur, mar gallan. Ha ma ouvezfen e vefe braooh dezañ gand eur pried evid gand eur vatez, me zo mad din kaoud eur lezvamm, med avad unan welloh evid hounnez all.

(O soñjal). Ya, gweled a ran piou. (O huchal). Elena! Elena!

Elena

(O tond). Petra z zo? Sell 'ta! Te 'teus feson daoubennet. O soñjal petra out?

Ivona

O soñjal 'm-eus ezomm eur lezvamm.

Elena

Eur lezvamm bremañ, pa out majorez?

Ivona

Justamant, aze emañ ar houlz din da weled petore hent da gemer. An hini mad mar gallan. Hag ive da weled penaor lakaad evuruz ar re a zo en-dro din. Hag em-eus soñjet peogwir e-teus kazi savet ahanon, oa mad din gweled ahanout lezvamm din, ha mestrez amañ e-leh matez.

Elena

Mestrez? Asamblez gand da dad?

Ivona

Med ya, ha pried dezañ.

Elena

Er gont-se e vefe red dim eureuji. Ha daoust hag-eñ n'on ket re diwezad da vond en gwenn?

Ivona

'Vel a gari, med ma karez, ya, ma zad, 'h on sur ne laro ket nann ive.

Elena

(*O vriata Ivona*). O! plah bihan kêz, petore kalon vad!
Ha te, petra a ri? Sell! e oa da dad just a-walh gand ar paotr
yaouank o komz diouzet. O komz deuz dimezi ive, me
gréd.

Ivona

Hañ! e oant o lared petra? (*O huchal*) : Ma zad, ma zad,
deus. Deut ho-taou!

Erwan ha Rolan

(*O tond*).

Erwan

Petra a zo a-nevez?

Ivona

Eun neventi.

Elena

Ya; Ivona ah a da veskañ an treou.

Rolan

Hañ, avad, Ivona, abaoe ma anavezan anezi, ha n'eus
ket abaoe pell, e welan penaoz e plij dezi meskañ, med paz
leuriañ.

Erwan

Hag e-teus mesket petra neuze?

Ivona

Feiz 'vad, 'm-eus c'hoant vefe Elena lezvamm din, hag
e-leh bezañ matez amañ, e vefe mestrez ha gwreg dit, ma
zad. Me gréd ne lari ket nann.

Erwan

A! nann avad. Pell a zo em-oa soñjet se. Med oan o
hortoz da lared ken ma vijes majorez. (*O kregi e breh
Elena*). Neuze 'ta, Elena, ah om dakord?

Elena

Ma feiz 'vad, ma eo mad deoh toud, n'eo ket me a laro
nann ive.

Erwan

Bennoz Doue dit, ma flah bihan. Ha dit bremañ da glask
da chañs ive.

Rolan

O! n'he-deus ket a-bell da vond da glask he chañs. Me
gréd he-deus kavet anezañ p'a-devoa kavet ahanon ive.
N'eo ket 'ta, Ivona?

Ivona

Ma feiz ya, Rolan. Ze a gredan bremañ pa'h on majo-
rez. (*Saludi a reont*).

Glossary

Cheñch an arhant

C'hoarierezed

Lea : plah ar buro. 25 vloaz.
Liz, Joz, Soaz : merhed koz en koef.
Alice: devezerez euz kér - 40 vloaz.
Yvette : he merh - 8 vloaz.

Diviz I

Ar pez a dremen en eur buro. Lea euz ar hiz bremañ a zo
azezet ouz he zaol o lenn hag o skrivañ eur bern paperou.
Loeiz a deu er buro. Komz a ra gorreg, feson diwezad dezi
gand he disglaquier.

Liz

Demad, Aotrou.

Lea

(Heb he hoef). Demad 'ta, tron.

Liz

Hañ! amañ da vihannañ 'n-eus ket kemend a dud evel
war ar hê du-hont dirag ar post. Hag ar petra? ar "Société
A-hend-all" a zo eur rengenn hirroh evid ma zo ahann da
arhoaz ar beure oh ober petra?

Lea

Oh ober "queue".

Liz

Hañ, ya, "la queue", setu aze eur gér nevez c'hoaz hag
am-mez beh a derhen zoñj outañ.

Me, kleo, a zo tremenet ar houlz din d'ober kov-garr ha
na bliñ ket din chom keit-se da digeri ma genou hag a 'h a
pelloh.

Hag a zo petra d'ober war a lerer? Cheñch an arhant?
Daoust hag-eñ eo gwir ar gaou-ze en dro-mañ? Me, kleo, a
zo arru ha ne gredan ken nemed ar pez a welan.

Lea

Arru oh evel Sant Tomaz ive ne grede nemed ar pez a wele; neuze avad ne gredet ket kalz tra.

Liz

Hañ, feiz, nann avad, ar pez a welan, ha c'hoaz e renkan sellec diou wech rag abaoe ar brezel maluruz-mañ, a zo deut eur hiz ken diaouleg gand an dud ken ma'h eo eur spouron n'int ket gouest da lared eur gér gwir. N'ouzon ket penaor n'o-defe na méz na skrupul o kontañ kemend-se a glakaj, soitouz ha ne chomont ket en o zav. Bezañ a zo tud, war digarez diskouel eh ouzont lenn pe e komprenon galleg, a vez o rabached war ar "journal" e oe an dra-mañtra. "Radio" Londrez a-neus laret evel-henn, ar post saoz a-neus laret evel-henn, an "T.S.F." a-neus laret e oa debarket ar Zaozon en Tafeg. Tud, goude m'o-defe klevet ar memez mekanik, ne laront ket daou ane' memez tra. Sellet, an hini en-dije kredet ha repetet kement en-deus klevet, e vije eet e gakenn war an tu all da vond ive.

Lea

Ha, med c'hwi, 'm-eus aon, a'h a da vezañ re hir ho kaoz. Mar doh deut amañ da cheñch arhant, roet din, mar plij, ho pillejou, ma kontin aneze.

Liz

Petra? Da gontañ? O! gortozet avad. Ganin-me n'efet ket ken buan-ze. A-benn ma tapfet krog 'n em billejou, me vo bet sacher a-awalh a-bouez ma fri, o kredi re founnuz. Pa zoñjan en dro oan tapet dre besk ebrel ar Boched en Lannuon! Ar re-ze, peogwir e roent urziou ken diboell, unan bennag a deus a lared din a-berz an Aotrou Mêr, emezañ, penaor, emezañ, pennou braz an Almanted o-devoa roet an urz da oll dud ar hanton da gas o mekanikou da virvi-dilllad. Petra? Ar "lesiveuz", d'ar Homendant Artur?

Lea

D'ar Homendant Artur? D'ar Hreiskommandantur, kentoh.

Liz

Me n'ouzon pe d'ar hreiz pe d'ar hostez, med bepred e oa laret din kas ma hini a-benn an deiz war-lerh da noz. Setu aze, emezon, eun itrik all adarre. Ha d'ober petra? 'Taoe sur, d'ar zoudarded alman da vond da Vro-Zaoz. kuit da gargañ o boutou rag, rag da vond di a zo dour stank vrax Beg-Leger⁽¹⁾, hag evel-se eh efont, 'n o hluch, pep hini 'n e lesiveuz, an avel o vota aneze hag eh arrufont eno ken sioul ha ken didrouz evel eur bagad ehoudi a-raog ma vo dihun paotred Bro-Zaoz.

Tapet em-oa ma lesiveuz war ma harrigel ha dia! da Lannuon. Med penn-da-benn evelkent, tud o c'hoarzin ha den o tigas e hini. Neuze e oan deut da gompren e oad o tremen lost al leue dre ma genou. Hag abaoe am-mez disfi da vezañ tapet. Setu perag a-raog tennañ ma billejou euz an douar, e renkin gouzoud hag-eñ a zo eur gonid bennag euz ar jeu.

Lea

Petra? Michañs evelkent 'h eus ket lakeet ho pillejou en douar, peotramant eh eus greet ho taol diwezañ. Rag ar gozed ne vefont ket c'hwitet warne, pe kentoh e vefont loued ha poah. Petra ho-poa soñjet, oh ober se?

Liz

'Taoe sur, pa oa kroget an Deroristed da lakaad tan ha da laerez, em-oa laret-me, oa ket ar mare da vired paper en tier. Ha petra 'm-oa greet? nemed lakaad a-rolladou bihan en boutaillou limonad hag ar re-ze a zo stoufet kaled. Me

(1) ar mor

'm-eus keuñ nemed da eun dra, pa n'em-oa ket lakeet ma hig-sall ha ma andouill en douar ive. Eno ne vije ket arruet, piou? paotred ar Rusi, warne.

Lea

Hañ, an Deroristed a zo bet o weled ahanoh ive? Gand ar re-ze 'michañs ne oah ket chomet keit da glask digarezioù evel ma chomet ganin, rag ne oa ket da varhatañ gante.

Liz

Da varhatañ? 'Gav ket din. Pa mam gwelet ar re-ze oh arruoud en porz gand o hirri bihan, muioh heñvel euz eur louar doaz gand rojou, sellet! Juluan ha me, e oam pennfollet ha skampet d'ar hrignol. Ne mam ket kredet diskenn. A-benn neuze o-devoa kaset ar hostez kig-sall 'n o harr ha diskrouget an deg andouillenn a oa a-zribill. Ar peziou divergont!

Lea

Eun tamm skiant-prenañ deoñ. Ma karjah bezañ gwerzet aneze, lur da Bèr ha lur da Baol, ne vijent ket eet gand an Dartared 'vid netra.

Med n'eo ket se eo se. Me zo arru skuiz o chilaou ahanoh o kontañ rimadellou heb diverrañ netra rag aze a zo tud all en tal an nor o hortoz dont e-barz pe vefet eet er-mêz. Kredet ahanon mar keret. A-benn tri devez amañ e vo red d'an oll arhant bezañ cheñchet. Rag-se, gret evel ma kerfet. Arru eur gont a vez.

Liz

Cheñch an arhant, ya! Med petra a rofet din evite? Bezañ ho-peus aour d'ober an trok?

Lea

Aour? An aour a zo eet d'an Amerik abaoe ar penn kentañ deuz ar brezel ha n'ouzer ket pegoulz e vefont gwelet.

Liz

Petra rofet din, neuze 'ta? Arhant?

Lea

Arhant, laran-me ive, billejou nevez.

Liz

Petra ar foeltr? Billejou adarre? Arsa, evid paper zo paper! Hañ, kenavo avad. Zoñjet em-oa e oa hemañ eun toull "attrape" adarre, med ne vo ket evidon, rag eur wech c'hoaz, paper zo paper. Na ne dapfet ket krog 'n em arhant c'hoaz. Kenavo. (*Mond a ra er-mêz*).

Diviz II

*Lea penn-da-benn ar pez a dalh da veskañ paperou da
lenn ha da verkañ en eur gomz. Joz a deu d'ar buro, eur
baner blouz a-bouez e dorm.*

Joz

Demad!

Lea

Demad!

Joz

Penaoz, kleo, amañ eo a vez cheñchet an arhant?

Lea

Ya, me zo amañ evid se.

Joz

Mad eo neuze. 'Taoe sur, 'n-efe ket a hoant eun da
dispa- kañ e villejou e leh ma vez re a deodou hag a
daoulagad, rag ma 'n-efe eun kalz, e ver jalouz hag an heg
outañ. Ha ma 'n-efe nebeud, e ve c'hoarzet goap. Laret e
vez 'wechou o vond gand ar havr.

Lea

Red eo lezel an dud da lared. Kalz hoh-eus? Roet aneze
din, mar plij, ma kontin aneze.

42

Joz

*(O tapoud euz he faner eur bakadenn garotet gand fisel
ha beb seurt lasou).*

Hanter-kant mil lur hag eun toullad treou munud euz
foñs ar godellou a dle bezañ oute.

Lea

(O kemer ar bakadenn).

Ola! C'hwi zo pinvidig, 'm-eus aon hoh-eus greet "mar-
had du" ive.

Joz

Marhad du a laran-me ive, gand petra? Me 'm-eus ket a
deskadurez d'ober trafikou evel-se, med arhant ma zamm
gwiniz a zo aze ive. Renket em-oá kas anezañ 'benn miz du
abalamour da gaoud ar "prim de paotr a-feson".

Lea

(O c'hoarzin).

"Prime de prompte livraison"! Ingal zo, evid dastum
kement-mañ e-peus renket sur a-walh gwerzañ treou d'ar
Boched.

Joz

'M-eus ket, ma Doue avad. Nebeud a-walh a dra.
C'hwi, ma vijeh bet tapet en o zouez eveldon, martexe
ho-pije greet muioh. Deut oant da chom 'n em fark. Heb
gouleñn diganim o-devao savet eur holoenn (1) en tal ma zi
ha biskoaz n'o-deus paeet o goumikêl hag ar pez zo
wasoh, pa glevent ar yér o kanañ, e teuuent da houleñn
"Nicht œuf? moi tabak!". Ar paotr koz euz du-mañ, pa
wele eun tamm butun, a verve an dour 'n e henou. Ha ma
ne roen ket daou pe dri u de' euz ar gabared, eh ee da glask

(1) eun delenn

43

de' d'an neiziou. Ma c'hoanteen-me grozmoled pe lared dezañ mi-red an uou d'eur mignon bennag, e lare din : « Petra, Joz, 'teus ket desket katekiz? Ar lezenn gristen a lar pardoni d'an enebourien, ober mad de', pedi Doue evete ha me oar». Sellet, an tamm butun-ze! Pa laran, kenkoulz eo din areti eun aneval spontet pe diarbenn eur vandenn zaout o vreskel evel kaoud d'ober gand eur paotr heb butun.

Lea

Ya, med riskluz e oa ober koñvers gand ar Boched-se. N'e-poa aon da vezañ bet touzet?

Joz

"Velkent, da houde, pa' eo Jozon eo a ree tammou koñvers gante, eh eo eñ a vije bet touzet⁽¹⁾ ive. N'eo ket me, ha sur on, ne vijen ket fachet na pa vije deut eur "patriote" bennag d'ober eun tamm diharzañ d'e benn. Soñj dah eo bet pemp bloaz heb trohañ na bleo na baro; arru oa ne vije gwelet na lagad na diouskouarn dezañ ken c'hoaz em-iñe aon e lakeje an tan 'n e benn pa vije o tanañ e gorn.

Lea

Pemp bloaz a leret, heb trohañ e vleo! Petra zo kirieg da ze?

Joz

Feiz sur, peogwir e oa prizoniet e berukkenner, ma vije bet eet da glask eun all, ar paour-kêz den vije arruet er gêr euz an Almagn 'n-ije bet kollet e glliant. Nann, stourm a rin, emezañ, ha stourmet a-neus.

Lea

Ma! 'ma ar bakadenn-mañ o stourm ive, biskoaz kemend-all! N'on ket evid diskoulmañ fiselenn ebed.

(1) touzet : pa oa eet kuit an Alamanted, e oa bet touzet ar merhed a oa bet re jentil gante.

Sellet! dispaket ane' hoh-unan. C'hwi a oar penaoy hoh-eus garotet ar bern lasou-mañ, ha me 'h a d'ober ar paperou da hortoz.

Joz

(O kemer ar bakadenn). Aon em-oa e vijent eet gand an avel, c'hwi oar, hag a-greiz-oll em-eus santet ar bakadenn o laoskad. Setu 'm-eus kemeret ma amar lour⁽¹⁾ da stardañ anezi. (Tennañ 'ra al lasou).

Lea

Gwelom, eme an dall. Penaoy? Ped bugel hoh-eus?

Joz

Pevar, ma fried ha tri grennard all yaouankoh.

Lea

(Sebezet). Petra? Ho pried?

Joz

Ma feiz, ya avad, peogwir eo arru en e vugaleaj. Lared a ran deoh abaoe m'eo kartennet ar butun e-neus kollet nêt e voned-noz, med n'eo ket bugel minor memestra, peogwir 'n-eus tremenet e vloaz warn-ugent ouspenn teir gwech.

Lea

Pegement em-eus da rei deoh neuze er gont-se? C'hweh mil lur deoh evel penn-tiegez, peb a dri d'ar vugale, peder gwech tri a zo daouzeg ha c'hweh a zo triweh.

Triweh mil lur e-peus da gaoud hirie neuze.

Joz

(O lampad). Petra an tanfloetr? Pa laran deoh a zo hanter-kant ganin amañ, mar gallan bezañ peurdiskaket

(1) amar lour : ere-loer

ane' eun dro bennag, n'oh ket in zell 'michañs e rofen ane'
deoh evid triweh? Evid piou e kemeret ahanon?

Lea

Ya med, ya med, n'eet ket da lamped, ar peurrest ho-po
goude.

Joz

Goude, laran-me ive, me na hoarian ket gand "goude"
evel-se. Raktal pe netra.

Lea

Ar lezenn a zo evel-se, med ne gollfet ket evid gortoz.

Joz

(*O pakañ heh arhant adarre*). Ne gollin ket evid gortoz,
rag ne hortozin ket. Me 'h a da vond pelloh istoh. Evid
amañ e vez cheñchet arhant, n'eo ket red ober marhajou
gand ar marhadour kentañ a vez kavet er foar, na kemer da
dimezi ar glaourenneg kentañ a deu da houllenn ped eur e
vez ive. (*O lakaad he fakadenn 'n he faner*). Nann,
dimezell, kentoh evid rei ma arhant war dremen eun hanter
koll, me a viro ane' kentoh, hag achu dre eno, kleo. (*Mond
a ra er-mêz*).

Diviz III

Lea

(*Heh-unan*). Setu aze unan dekampet adarre. Laret a vez
bezañ er buro a zo braz-paeet kaer nebeud a labour.

Me gred bezañ o terri ma fenn gand ar seurt tompioù-
mañ n'o-deus ket daou-wennegad intentamant A-benn ma
vefe achu da cheñch an arhant em-mo chañs ma na vez ket
arru ganin ive evel gand pried houmañ. Kollet ma boned
noz.

Lea

(*Heh-unan*). Setu aze unan dekampet adarre. Laret a vez
bezañ er buro a zo braz-paeet kaer nebeud a labour.

Me gred bezañ o terri ma fenn gand ar seurt tompioù-

mañ n'o-deus ket daou-wennegad intentamant A-benn ma
vefe achu da cheñch an arhant em-mo chañs ma na vez ket
arru ganin ive evel gand pried houmañ. Kollet ma boned
noz.

Diviz IV

(*Soaz a deu er buro gand eur pez levr dindan he hazell, eur loer 'n he born all, leun a beziou arhant.*)

Soaz

Demad, Aotrou.

Lea

Demad, etron

Soaz

Penaoz, mar plij, greet ho-pije eun tamm cheñch d'an arhant?

Lea

Ya, evid ma intentet ar rezon.

Soaz

Kement hag ober evel an dud all. N'eo ket avad dre m'am-eus c'hoant da gaoud paper nevez, meur a dra all am-ije muioh a ezomm, da gentañ eur bragou da Olier du-mañ. Arru eo ha ne gred ken dont er-mêz e wele war an deiz hag e renk gortoz ken ma vez noz da vond d'ober e rontchou, o vezañ m'eo arru difoñs e oll vrageier.

Kaerloh 'zo, n'on ket evid kaoud eur gaoter d'ober eun tamm yod nag ar pez a zo wasoh, ne meum ket peb a skudell da dibri on zoullad patatez.

Lea

C'hwi, 'm-eus aon, a zo arru paour evel Job war e zahad ludu ma n'hoh-eus ket ken peb a skudell.

Soaz

Nann, peogwir Olier a oa faout e hini hag eun devez oh ésaad klériañ anezi da harz ar rann da faouti, e peurdorras anezi. Eet e oam da dougen klemm d'an Aotrou Mér hag e roas din eur boñ da gaoud unan all ha trugarez dezañ. Mez pa oan arru en ti ar marhadour besellou, e houllennas diganin : « bezañ a zo eun tamm amann ganeoh? »

Foei war an amann, emezon, euz a beleh peogwir eo dilêz ma bioh ha pa na ve ket, e ven impozisionet da rei ma lêz da gas, n'ouzon ket da biou. Neuze, emezañ, ne gemerin ket ar boñ. Setu abaoe e rankom dibri a beb eil, med an hini a vez o hortoz egile da lipad e skudell a gav hir an amzer rag e lodenn a 'n em gav yen.

Lea

Ya, med n'eo ket se eo se, ma'h eo da cheñch hoh arhant oh deut amañ, n'eo ket d'ober eur govision jeneral eo. Me n'am-eus ket a amzer da jilaou kaoz arabaduz hounnez zo hir ha paduz.
Penaoz, bezañ zo ganeoh eur paper bennag, "livret" famill? pe kartenn "identeté", da lared piou oh?

Soaz

Da lared piou on? Me eo Soaz an Ognonet ha ma fried eo Olier "Bout-en-train". Digaset am-eus tri baper ganin deuz an diretenn. Sellet oute, rag me n'ouzon ket lenn. (*Tennañ ar paperiou deuz he godell da rei da Lea*).

Lea

Hañ, setu amañ unan avad! Hemañ a zo da lared deoh kas diou yar d'ar bourk evid rei d'ar beorien en-kerz an Nedeleg, ha hemañ, ola! a zo da lared deoh e-peus eun "amende" da bêañ abalamour n'hoh-eus ket kaset ho kont a ouu hag e vo red deoh mond welloh pe e vefet kaset da Langueux*.

* Kaset da Langueux : eno e oa bet lakeet ar golabotaerien goude an Dieubidigez. Distaget "Landieu" pelloh, dre staonegez.

Soaz

(*Kounnaret*). N'eus nemed se, da hopal war an dud o-deus kustumet labourad, kas treou ha pêañ. Pa laran, bezañ a vez eun chaset ha boutet, bezañ treinet d'ar Méri da lared ped yar am-oa. Feiz, emezon, peder hag eur hog. Ober din neuze kas diou d'ar bourn. Unan all a oa eet gand ar louarn. Neuze ne chome ganin nemed ar hog hag eur yar ezomm din da lakaad da hori. Ha bezañ in zell paotred ar jeu c'hoaz da weled ahanon ha kas ouo 'leiz ar baner goad pe kas ahanon da Vourk Landieu. Ha kleved darn o lared e vez ar Baradoz war an douar, kredi 'ran!

Lea

Hag an drived paper a zo da bêañ hoh "allocations familiales".

Soaz

Lared a ran deoh, pêañ ha pêañ. Pa oan-me o sevel ma bugale, ne douchen gwenneg ebed, ha bremañ, pa'h on koz, e renkin sikour ar reou yaouank da zevel o re.

Lea

Kement-se n'eo ket ma afer. Ho kartenn "identité" eo em-eus ezomm.

Soaz

N'eo ket war hounnez eo e vez lakeet ar poltred ha pozet an daou viz meud? Hañ, ar seurt-se avad n'am-eus ket prenet, nag Olier ive.

Lea

N'e-peus hini ebed? Na n'oh ket bet dastumet gand ar Boched?

Soaz

Dastumet? Klevet hoh-eus a-viskoaz lared ne glaskent

Lea

(*A gostez*). Eh an da dennañ eun toullad preñved dezi euz he fri).

Gwelom neuze petore ment en-deus ho pried.

Soaz

Tri droatad hanter. N'eo ket hir, med a ledander e tap e gont. Memez teoder 'n-eus gand ar ribot.

Lea

Petore liou o-deus e vleo?

Soaz

Arru int tarchet ha liou loued.

Lea

Ha liou e zaoulagad?

Soaz

Hañ, se, avad, a zo diésoh din da lared, rag abaoe prestig goude on eured ne zell nemed a-gorn ouzin hag evel-se eo diéz din goud o liou.

Lea

E fri a zo hir pe verr?

(1) parisud : parachut.

Soaz

Togn a-walh e oa gwechall, med abaoe m'eo taillet ar butun-karot, en-deus kustumet prizañ ar seurt-se a vez kavet êzeth. Mez deus boutañ butun ha ludu e-barz e fri, en-deus astennet anezañ eston. Evel diskouarn en-deus ive diou lorgenn⁽¹⁾ vad.

Lea

Tra-walh a goz-kaoziou, ha bremañ lakeet hoh-eus da vihannañ hoh arhant en pakadennou, spillennet ar billejou braz hag ar reou vihannoh?

Soaz

Spillennet euz a beleh? Hag n'em-eus ket eur spillenn da lakaad 'n em hoef, e rankan stagañ anezañ gand eur boentenn. Ma billejou a zo ganin er levr Buhez ar Zent, adaleg ar bajenn gentañ beteg gouél an Oll-Zent a zo eur billed en-kreiz tre bep pajenn reou a ugent real 10 lur, 1000, evel ma tigouez ha ma arhant gwenn ha ma moneiz a zo ganin amañ 'n em loer.

Lea

Mond da ganañ⁽²⁾ gand arhant gwenn na billejou deg lur ive! Ma'h int deut en "vrak" e zo re a labour da dibab ha da gontañ. et d'ar gêr da bennegi ho pillejou braz ha deut eun devez all.

Soaz

Hag a dalvez ar boan deoh mired ahanon teir eur amañ ha lakaad ahanon er-méz bremañ war digarez em-eus lakeet ma billejou er levr Buhez ar Zent? Eno ne vont ket joget. Ha war digarez 'm-eus arhant bihan! Pep hini a renk cheñch ar seurt en-deus. O! ma n'houlennet ket ober, me

(1) lorgenn : diskouarn braz-kenañ. Pelloh "lorgenneg"

(2) mond da ganañ: stumm seven evid "mond da gahad"

gavo tud all hag a raio. Kenavo (*Mond a ra er-méz*).

Lea

Kenavo! Pa retornfet, rag ne gavfet ket a dud all d'ober welloh.

Diviz V

(Yvette a deu er buro o sach he mamm a-bouez he dorn, o-diou gwisket paour. Alice a zo paket he fenn, eur mouchouer en-dro d'he lagad).

Yvette

Hast buan, mamm, tostaad. 'M-eus aon 'h om an diwezañ hag e vo eet an arhant oll gand an dud all.

Lea

'Vezo ket, plah bihan. Amañ ne vanka ket a arhant, med hastet buan memez tra, rag arru eo kreisteiz. Ar buro a'h a da vezañ serret.

Alice

Dièz a-walh eo din hastañ buan pa'h on hanter-dall ken ma renkan mond kazi dre dastorn.

Lea

Petra zo arruet gand ho taoulagad?

Alice

Treou tapet en skeud ar brezel. Sur, zoñj en-devo eun euz an tourmant-mañ.

Lea

N'oh ket hanter-dallet er brezel, 'michañs? Dreist-oll en dro-mañ n'eus ket skoet a has.

Yvette

(Souezet). Skoet a haz? Me zoñje din ne skoe ket ar hizier, nemed skrapad ha kregi.

Alice

Serr da henou 'ta, pompinell!

Lea

Te zo re vihan da gompreñ. N'on ket o komz euz kizier. Ar haz, ar gas, n'eo ket memez tra!

Alice

Geo. En skeud ar brezel a laran deoh, rag pa oa difofiset ar hamp⁽¹⁾ du-mañ en Servel e oa lampet eur bern mein diwar ma zoenn ha torret ar gwer war ma frenechou, hag abaoe zo kemend a avel-zil 'n em zi ken ma'h eo kouezet ar pikouz war ma daoulagad. Darn all a lavar eo ampoezonet an êr gand ar " bombe atomique " a zo kirieg ma zo kemend a dud gand izili goret ha beb seurt kleñvejou drol.

Yvette

Te, mamm, n'eo ket ar " bombe atomique " a zo kirieg ma zo eun ekclips war da lagad, peogwir out bet tapet gand eur " bombe " gwer.

Lea

Eur " bombe " gwer? 'M-eus ket bet klevet komz euz hounnez c'hoaz. Lavar din penaoz e vez.

Yvette

Feiz, sur, eun hanter boutaillad win a oa c'hoaz 'barz ar bufet. Tata a oa eet evid peurevañ anezañ. A-benn neuze mamm he-devoa greet, ha pa welas e oa gouullo ar voutaill, e tanfoeltras anezi hag e tapas mamm war gorn he lagad.

Lea

(O c'hoarzin). Hounnez eo ar " bombe atomique " ! (Da Alice). Gwir eo avad, penaoz eo en skeud ar brezel a zo kirieg deoh da vezañ c'hoari mouchig dall evel-se?

(1) ar hamp : E Servel e oa bet greet eur hamp kirri-nij gand an Almanted e-pad ar brezel.

Alice

(*O tifretan he merh*). Strakell fall! bremañ vo êzetoh avad pa 'teus diskleriet an treou.

Se zo gwir ive. Pemp ploaz 'zo n'e-neus ket bet eun eur bannah kafe nemed dour diwar boued yer⁽¹⁾, ha pa vo eur voutaillad gwin bennag e vez red d'ar lonker zo du-mañ klakañ aneze oll? Ola! ola! avad. Ken dleet eo din kaoud ma lod ive. Ha lez-hañ hardi, ar "bombe volante"-se ne dalho ket da vezañ lañset, rag ar gouarnamant nevez a zo en dro-mañ a-du gand ar merhed. Greet en-deus d'ar baotred souzañ o fri a-dreñv eun tamm ha lezel ar merhed da vond a-geñver gante en eur rei dim an droed da voti, ha peb a gartenn vutun.

Yvette

(*Gand lorh*). Ha me evid ar bloaz e lakaan ma zirlir er chiminal e-leh ma botez-koad ha "Père Noël", pa dremeno, a lakao arhant nevez din e-barz.

Lea

"Père Noël"? Piou eo ar spontaill-ze? Ar Mabig Jezuz eo a laka treou d'ar vugale fur. Da betra d'ar gerent bezañ o pennfolli o bugale gand ar standillon "Père Noël"?

Arsa, med evel 'm-eus laret deoh, arru eo kreisteiz. Mar goh deut da cheñch hoh arhant, roet din ho yalh, ma kontin aneze.

Alice

Ma yalh? Ar paour a honez, ar paour a foet. Ar paour ne 'n-eus ezomm yalh ebed. Me n'on ket nehet gand an "dévaluation". N'eus forz, pa gollo ar paper o zalvoudegez, me vo ken barreg evel ar re a labour noz-deiz hag a vir

(1): boued yer : kerh

o arhant. Pell a zo e oa komzet euz an egalete. Setu ma ver oh ober anezañ en taol-mañ. N'em-eus nemed nao hant lur ar zunvez labour, ha daoust da ze, hervez al lezenn nevez, em-eus pemzeg mil lur da gaoud ive. Evel-se e komprenan.

Lea

Petra 'peus laret aze? Pemzeg mil lur evid nao hant lur? Cheñch da bep hini ar pez en-deus. Ha setu aze 'n em dromplañ a ret avad.

Alice

Arsa, war digarez ma'h on tarluch evid an deiziou e kav deoh n'on ket barreg da gontañ na da lenn ive? Gwelet am-eus war ar journaliou emañ al lezenn da rei raktal c'hweh mil lur d'ar penn-tiegez, kemend all d'e bried, ha peb a dri d'ar vugale.

Rag se 'ta, c'hweh mil lur d'am faotr, c'hweh mil all din ha tri mil da Yivetig 'barz 'n he zirlir, ze a ra pemzeg ive, me gred. Ne vo ket eur lezenn evid unan.

Yvette

Ya, med me 'm-eus c'hoant e vefe cheñchet an arhant 'n em zirlir amañ. (*Taped a ra anezañ deuz eur baner vihan da diskwel*). kuit da derri anezañ, n'eo ket red tennañ an arhant koz er-mêz, lakaad ar reou nevez war-benn.

Lea

Te, bugel, a zo evel an hini a lare ive : "Tremen heb pêañ an dle koz ha lezel an dle nevez da gazañ". Mar keret, e lakefet an tirlir hag ho potou-koad ive er siminal ha "Père Noël", ma'h eo "Père Noël" a ret dioutañ, marteze en-deus galloud d'ober, evel ma laret, da rei pemzeg mil lur evid nao hant lur med me n'hallan ket ober ar seurt marhajouze.

Alice

(*O skei he zroad en douar*). Nao hant daou lur warn-
gent seiteg gwenneg a zo aneze 'n em godell. Ha pa laran
deoh e zo merket rei d'ar paour evel d'ar pinvidig c'hweh
mil d'an tad ha d'ar vamm ha peb a dri d'ar vugale, ha ma
n'eo ket mad deoh ober, me 'h a da vond pelloh. Ro din da
zorn, Yvetig, ha dem er-mêz.

Yvette

(*Nehet*). Neuze, mamm, ne vefom ket pinvidig hirie
evel a laras?

Alice

Marteze, rag evelkent p'emañ ar mare d'ober an egalite,
ne lezin ket ar vareaj⁽¹⁾ da dremen evel-se. Kenavo.

Lea

Kenavo 'ta, ha chañs vad deoh da gaoud ho mennad en
eur buro all. Med me gred na pa defe pemzeg mil lur evid
nao hant lur, ne vo ket pinvidig c'hoaz, peogwir e lavar e
honez hag e foet ha ne n-eus ezomm yalh ebed. (*O tond da
wiskañ he mantell*). Da hortoz se, me 'h a da glask ma lein.
Arru eo skuij ma fenn gand ar seurt klianted-mañ. Laret e
vez ar Vretoneud tud a galon vad, med pennou kaled, ken
kaled ken 'benn ma vo roet deze da intent ar lezenn, e vo
tremenet ar vareaj ha n'o-devo ket. (*Saludi a ra*). Cheñchet
hoh arhant!

Berlewane ar 7 a viz genver 1947.

(1) mareaj : an amzer vad.

C'hoarierien

An Aotrou Mêr
Ar medisin
Ar barner

o-zri tro 40 bloaz

Louten, ar breur
Mili ha Soaz, e diou hoar.

Ar Mêr

(*O tond er zal*). Tremen a ra an eur. (*O sellez ouz e vontr*). A! arru on krog da gavoud hir an amzer, o hortoz ar baotred-vraz da arruoud. C'hoaz vez laret eo brao bezañ mîr 'n eur barrouz? An hini a gav dezañ eo gwir ar gaou-ze, me roio dezañ ma harg pa garo. N'eus forz, petore darvoud ha petore taol divalo ah arru a vez galvet ar mîr, hag a renk mond ha chom. Klevet ma gwreg c'hoaz o lared din : « Ne chomfez kammed er gêr gand da labour. Partoud e renkez mond da zevel da fri. »

Sellet, kentañ votadeg a vo eh aio war ar renk ma kar, ma'h a e-barz, posUBL ve dre lost ar harr, e roin dezi ma zeizenn.

Ya! ar garg a Vêr a gavan-me a dere ouz eur plah, rag ar merhed a blij deze mond partoud, da weled ha da glevet penaizoù e vez kont ha petra a dremen. Hag a-wechou e vez ive eur bannah kafe bennag da liped. Med amañ avad, hirie, n'emañ ket an treou deuz se. (*Daou aotrou o tond. Serri a reont an dorn an eil d'egile*).

Ar barner

Demad, Aotrou Mêr.

Ar Mêr

Demad deoh ive. Aotrounez, arru oah? O hedal ahanoh oan.

Ar medisin

Salud, salud, Aotrou Mêr. Arru e oam, ya. Med penaizoù emañ kont neuze? Petra zo arruet?

Ar Mêr

Feiz, sur, n'eo ket brao an treou amañ. Eun darvoud a zo aruet. An tad a zo kavet lahet, eur fuzuill 'n e gichenn.

Ar barner

Med penaõz? Ha petra? Gweled a reom ar jañdarmed aze en ti traõñ o tiwesa⁽¹⁾ eur horv maro war an oaled. Med... med... hag an tri den a zo o selle?

Ar Mêr

Ar re-ze eo e vugale.

Ar barner

Hag e hallont kaoud petore noad?

Ar Mêr

O! kosoh 'vid furroh. Tri bugel savet fall.

Ar medisin

Ha petra 'n-eus laret neuze ar medisin kentañ?

Ar Mêr

Feiz sur, 'n-eus refuzet rei ar paper da interi, ha lared klask eur medisin braz. Setu perag oh oll galvet.

Ar medisin

Ya! Setu neuze ar pez 'm-eus d'ober., an otropsi. (*O tennañ e chupenn ha lakaad e saro gwenn hag e vontr*). Selled ervad ouz ar horv maro evid goud penaõz eo bet lahet.

Ar barner

Laret e-peus e oant tri bugel savet fall. Med memestra, ne zoñjer ket e vefent eet beteg lahañ o zad?

(1) o tiwesa : oh evesa

Ar Mêr

N'houlfen ket kredi ze, med pa laran, amañ a zo eur gudenn diéz da dibuni, rag an tri-mañ, ma'h int ken bajaneg evel ma'h int, 'h eo o zud a zo ar muiañ da damall. O mamm oa marvet gand ar riou dre ma kave re ger an dillad. O zad a vije greet outañ Jean-Mai Graf-naon. Marteze zoken eo marvet gand ar vizer. Biskoaz n'o-deus goulenet kas o bugale d'ar skol. Nann, arabad e oa dispign daou wenneg, mired aneze er gêr da vond da gaoh-kezeka gand eur gordenn.

Ar barner

(*Oh azezañ ouz an daol hag o kemer e baperou*). Mad, mad. 'Benn bremañ eo achu ar jañdarmed da interoji aneze, me 'h a d'am zro da êsad tennañ eur preñv bennag deuz o fri evid goud penaõz eo tremenat an treou.

Ar Medisin

Alo! me 'h a bremañ da zelled piz ouz ar horv maro. C'hwi, Aotrou Mêr, a renko bezañ test da heul ar jañdar-med.

Ar vugale, avad, ne dileont ket chom da zelled. 'H eom neuze da digas aneze deoh, Aotrou Barner. (*Mond a ra er-mêz*).

Ar Mêr

(*'N eur vond kuit gand ar medisin*). Ha n'em-eus ket añvi diouzoh, rag a-benn ma 'po klevet eur rezon vad bennag gand an tri loukez-se, n'oh ket pare c'hoaz.

Ar barner

Hañ! Sellet 'ta, hervez kleved eh an da gaoud eun tamm krog aze, med memestra, n'eus forz pegen diwezad eo o horoloj, me gred e teuin a-benn da gleved gante ped eur

vez pa zon ar hreisteiz. (*Pa wel aneze o tond*). Hañ, sell amañ an tri goko, avad. (*O-zri e teuont asamblez*).

Louten

Sell! Biskoaz kemend-all! Amañ a zo eun Aotrou ive. Ha da betra eo deut an Aotrou-mañ amañ?

Mili

Da betra? Feiz sur, da interamant ma zad. Te gomprenez mann 'bed.

Soaz

Te, bepred, zo muioh genaouneg c'hoaz. 'Vo ket interet ma zad dioustu. Red vo dezañ kaoud amzer da yenañ.

Ar barner

(*O sevel e her*).⁽¹⁾ Alo, ma zud vad, et eun tamm doustadi-koh 'vid-se. Er stumm-ze e saludet an dud a deu 'n ho ti?

Louten

Hep la! C'hwi eo a zo da zaludi ahanon. Me zo er gêr amañ.

Mili

Me zo ive avad, kement ha te, Louten.

Soaz

Me zo ive er gêr amañ. Hemañ eo on zi.

Louten

Ya! ha pep ki a dle bezañ mestr 'n e di. N'eo ket moarvad tud all da dont da gomandi amañ.

(1) *e her : e vouez*

Ar barner

Marteze, paotr, e-pije ezomm tud all da gomandi ahanoh, sur, pa n'ouozh ket 'n em gomandi hoh-unan. N'houpeus ket bet ar skiant da dennañ ho tok diwar ho penn, dre respect evid ho tad hag a zo war ar varvskaoñ.

Mili

'Mañ ket war ar varvskaoñ 'vad, peogwir emañ war an oaled.

Soaz

'Dalvez ket ar boan dit terri da benn da êsad ober skol da Aotrounez, mahad. Goud a rez a-walh penaoz ar re-ze ne gomprenonnt mann ebed.

Louten

Nann avad, n'ouzout ket peleh vez laket o skiant d'seurt-mañ? Leh vez laket heh u d'ar yar.

Ar barner

Arsa, peuh a rofet, mar plij? Poent eo deoh en dro-mañ lakaad dour 'n ho kwin.

Mili

Amañ ne vez ket prenet a win, ha Louten amañ, pa lakan dour dezañ 'n e jistr, a sko anezañ gand ma genou.

Louten

Ze zo gwir ive, ar hoz verhed-mañ a vez mad dese lakaad koavenn 'n o hafe hag ober da eun neuze evañ dour-jistr.

Soaz

Ze n'eo ket gwir. Ze n'eo ket gwir. Ar penn gaouiad-mañ a zo o kontañ gevier adarre. Me ne lakean ket a goavenn 'n em hafe.

Mili

Me ran ket ive avad, abaoe 'm-eus klevet petra a lare tud ar hontre.

Ar barner

Hañ! Petra a lare tud ar hontre. Se avad a garjen klevet.

Soaz

Feiz 'vad, laret e oa ma zad eur ziler koavenn, hag e vije red zilañ anezañ dre lostenn e roched.

Ar barner

Med petra a ret neuze gand ar hoavenn?

Mili

Lakaad anezañ 'barz er ribot, ha lared da Louten amañ trei ar ribot neuze, ken ve leun a amann. Ha goude vez gwerzet d'an Aotrounez. Ar re-ze n'ouzont ket vez bet silet ar hoavenn gand lostenn roched ma zad.

Louten

'Hanta ya! An diou harn didalvez-mañ a lakee ahanon da ribotad a-raog mond d'ar park deuz ar beure. Ha 'h int vije o tirohal 'n o gwele.

Ar barner

C'hwi, ma faotr, a vije abred a-walh da gaozeal pa 'pijke tennet ho tok diwar ho penn.

Louten

Tennañ ma zok? Ha peleh e lakain ma chek neuze? Laret seurt a gerfet, ma chek a zo e blas en foñs ma zok, ha ma zok a zo e blas war benn ma fenn. (*Sacha a ra anezañ beteg e ziouskouarn*).

Ar barner

'N em houlenn a ran en dro-mañ en petore skol oh bet savet c'hwi? 'M-eus aon n'hoh-eus greet nemed skolig ar louarn.

Soaz

Petra, skolig ar louarn? Ar louarn n'a ket d'ar skol, ha memestra eo finnoh evidoh, Aotrou, ha finnoh evid Louten ive.

Louten

Petra, finnoh evidon? Marteze 'teus c'hoant da lared 'h on zod? Memestra n'on ket bet zod a-walh da vond d'ar skol. Nann. Da betra 'h ajen-me d'ar skol, pa ne ouvezen ket lenn? Ha peogwir eno e vent dalhmad o lenn pe o skrivañ.

Mili

Me bepred n'on ket zotoh evidout ive. Me n'on ket eet d'ar skol ive. Da glask diskri skrivañ. Da betra? Bremañ 'klevan lared zo mekanikou da skrivañ. Ne dalvez ket a boan diskri ober gand an daouarn.

Ar barner

En dro-mañ e welan sklêr heb lunedou, penaoz eh oh bugale taret, siet, ha deuz a beleh e teu ze? Ho tud marteze a oa arklik, da lared eo troet poah o gwad gand ar boeson-kreñv.

Louten

Boeson kreñv? Hag eñ, ma zad, n'eve jamez nemed lêz ribot, sellet! Pa 'm-ije ribotet deuz ar beure e vije partajet ar lêz etre an daou borhell hag eñ.

Soaz

Ha ma mamm ne eve nemed dour bet o walhi ar zah

kafe.

Ar barner

Med daoust hag-eñ 'ta neuze, ho tad hag ho mamm ne oant ket kerent-tost? Hag-eñ er famill ne oant ket dimezet an eil d'egile?

Mili

Geo. Kompren a-walh a ret marhad, ma zad ha ma mamm a oa kerent-tost, hag amezeien nesañ ive.

Soaz

Ya! 'n em famill e timezont toud an eil d'egile. Damen, sell! ma zad a oa dimezet d'am mamm ha ma zad-koz a oa dimezet d'am mamm-goz.

Louten

Ya, ha tonton Jakez a oa dimezet da dintin Soazig.

Ar barner

Hañ, pa laran, setu amañ eur famill royal. Dimezet ma zad d'am mamm, ha ma zonton d'am zintin.

Mili

Hañ! C'hwi, Aotrou, a zo dimezet ive da dintin ma zonton? Med neuze om kerent!

Ar barner

A! Ma Doue! Kaerrañ gras ho-peus roet din eo, nompaz bezañ kar d'ar seurt tud-mañ.

Petra 'peus-c'hwi da glask gouzoud da biou 'h on dimezet-mé, na petra? (*Droug ennañ*). Setu marteze friou louz.

Louten

Me n'eo ket louz ma fri, rag ma zad, pa oan yaouankoh

'vid n'on bremañ, a lare din aliez : « C'hwez da fri ha sav da vragou, Louten.» Hag abaoe, pa vez kouezet ma bragou e savan anezañ, ha pa vez louz ma fri, a ran evel-se. (*C'hwezañ a ra anezañ war an douar*).

Soaz

Ma fri-me n'eo ket ive avad, rag mamm, keid ma oan bihannoh, 'viti a hweze anezañ din gand korn he davañjer. Ha bremañ, pa vez druz, e torchan anezañ evel-se. (*Ober a ra gand he mañchou*).

Ar barner

Komz a ret ouz ho tad hag ouz ho mamm gand gwall nebeud a respet, heb na "Doue d'o fardono" nag ar stumm da gaoud keun ebed deze.

Mili

Bremañ 'h om diwezad da gaoud keun deze, avad, pa'h int maro; ar heun a vez war-lerh.

Louten

Ha neuze, n'hoh-eus ken nemed teurel pled : an dud koz a varv toud.

Ar barner

Ya! Med ho tud ne oant ket koz-koz c'hoaz. Ped vloaz a-nevoa ho tad, bremañ pa eo marvet?

Soaz

Me n'onn ket se avad. Ma mamm bepred a oa majorez pa oa marvet, med ma zad n'onn ket.

Mili

Klev houmañ 'ta! Te bepred n'ouzout ket petra a lerez. Ma, 'benn oa dimezet e oa majorez ma mamm, med goude oa ket ken.

Louten

Petra emañ an diou-mañ o traillañ aze? 'Gomprentont
mann 'bed hini 'bed aneze. Moarvad ma mamm vije ket
majorez pa oa ket bet er zervij. Ma zad eo a oa major er
brezel.

Ar barner

Ola! Ola! Aretet ho kwetur en dro-mañ, ma'h in e-barz.
Ho tad a oa major er brezel? Major a beder galooñs 'mi-
chañs.

Mar deo gwir ar gaou-ze e-nevoa muioh a diskamant
hag a skiant evidoh ho-tri asamblez.

Louten

A! paz muioh evidon avad, rag aliez zo bet laret din
em-oa skiant nao forhell. Ze zo arru da gontañ⁽¹⁾.

Ar barner

Sur avad, ze zo arru eur houched⁽²⁾. Neuze e tleet
bezañ kap da lared din petore noad da vihannañ
ho-peus-c'hwi. Pehini ouzoh eo ar hosañ?

Soaz

Ar verh henañ eo ar hosañ avad.

Louten

Nann, me 'h eo. Ar mab henañ a vez ar hosañ partoud.

Mili

(*D'an daou all*). Nag a bosUBL e vefes-te ar mab henañ
nag eben ar verh henañ ive. Me eo a dle bezañ ar hosañ,
peogwir 'nevoa laret ma zad e tleen-me dimezi da gentañ
abal amour deoh-c'hwi d'ober goude ive.

(1) ze ra kalz. (2) eur bern

Soaz

Da betra n'out ket dimezet neuze?

Mili

Darbet din bezañ avad, peogwir, Viktorig, ar marhadour
zaout, pa oa bet o prenañ ar "Benn Gwenn", 'nevoa laret
ma zad dezañ : « Bremañ, pa 'm-eus gwerzet eur vuuh dit,
mar kerez ez-to ma merh ive.»

Neuze e reas eur zell a-gorn diouzin ha partiet a-raoq 'n
eur lared : « Me a retorno ». Med n'eo ket bet retornez.
Paneverd da ze oan dimezet.

Louten

Ze 'nije ket lakeet c'hoant dimezi din. Me, dimezi gand
merhed? Vid ar pez a dalvezont? Dreset a-walh ven gane-
oh ho-tiou, ya, ya, ar merhed zo re fall.

Soaz

Ar baotred zo falloch c'hoaz eun tamm mad, med me oar
peleh e kavfen unan, en interamant ma zad. Hounnez vo
enokazion vrao din. Eno e vo eur bern Aotrounez. Me
rey eur zerr-lagad da unan.

Mili

Ola! Ola! Te chomo er gêr en deiz-se, da gas ar zaout
er-mêz ha da beilled patatez da vern. Me oa plah ar gêr da
interamant ma mamm, ha te a vo plah ar gêr da interamant
ma zad ive, la!

Soaz

'Vin ket laouen avad. Kentoh e chomo Louten paotr ar
gêr. Hemañ zo barreg a-walh da dastum an ouu ha da rei
dour d'ar yer ive.

Louten

Hañ, gortozet avad, koz klukennou, dapefet ket ahanon

'vel-se, nann. Me vo chef en deiz-se, hag e lakein ma dillad da zul. Sell, da vond er penn a-raog.

Ya, ya. Oan ket o soñjal, me vo mestr bremañ pa eo maro ma zad. Fidamdoule, me 'h a da dresañ ahanoh. Bremañ e ribotfet ar lêz ive, ma keret. Ne droin ket ar penton-ze ken.

Ar barner

Arsa, bugale, krog on da gompren dre forz kleved ahanoh penaor emañ kont en ti-mañ. Nebeud a garantez hag a intent vad. 'N em damall. 'N em dibi etrezoh.

Ya! barreg oh da vezañ lahet ho tad ha da dibi anezañ goude e varo.

Mili

Paz me bepred. Me zikourin ket dibi ma zad avad. Dija n'on ket zod gand kig, ha neuze, klevet 'peus ar gaoz, e oam en zoñj d'ober an interamant.

Ar barner

Med, med, a-raog ma vo interet e vo red goud piou 'n-eus lahet ho tad.

Soaz

N'eo ket me bepred. Me oa o horo, hag ar vu h a zo bet ken spontet o kleved an tenn 'barz an ti ken 'deus greet eur pez lamp, ruillet ahanon 'barz ar jost⁽¹⁾, faotet ar helorniad lêz. Ha setu aze petore profit 'm-eus bet o weled lahet ma zad.

Louten

Hañ, me avad, kenkoulz all a zo didamall war ze, rag pa larin deoh, n'em-eus ket zoken klevet an tenn. Me oa er hoad, o sevel ma hroug-las.

(1) at jost : an dour-hañvouez

Ar barner

Hañ... Setu aze eun dra all c'hoaz avad. Da vrakoni a 'h et ive war ar marhad?

Louten

Damen a vo krohenn ya 'vad. Anez da ze ne dapfen gad 'bed. Kammed. Eh afent toud gand Aotrounez Lannuon. Hag-eñ, me eo a zo o vevañ aneze, peogwir e tebront toud ma betarabed din. Ha pa êsean tapoud aneze diwar red, ar had, ar re-ze a oar reddeg, sellet! a ra eur lamp dreist d'ar hleun. Ploub! ha kenavo.

Ar barner

'N em werzet oh aze, ma faotr, rag ma n'ouzoh ket eo divennet lakaad kroug-lasou, ar jañdarmed a zo aze en ti traoñ hag a 'h a da diskি deoh.

Louten

N'em-eus ket lakeet a groug-lasou d'ar jañdarmed. Ha neuze ma zad a 'h ee da vrakoni ive, abaoe 'nevoa kavet eur fuzuill mesk ar hoz houarn er vengleuz. Med ne 'n-eus gallet biskoaz ober mann vad 'bed ganti, med n'em lahañ.

Mili

Geo avad. Deh 'nevoa tapet eur pez gad.

Soaz

Marteze ze zo kaoz eo deut ar jañdarmed amañ hirie da gerhed ma zad da vond d'ar prizon. Evuruzamant eo maro a-benn h'int arru. Paneverd da ze 'vije eet ganto.

Louten

Hag evuruzamant 'nevoa debret kazi toud ar had keid e oa beo. Pell a oa 'nevoa bet tamm kig 'bed, peogwir an diou grampouezenn-mañ a vez vijil gante bemdez. Setu petra 'nevoa greet ma zad, nemed lakaad ar loen war ar

pod-houarniad treou da boahed, ha greet eur hovad ganti
ken oa strinket ar voutonenn diwar e jiletenn.

Mili

Ya! Sell aze eun afer all c'hoaz! Paneverd 'h eo lahet ma
zad, vije bet ar voutonenn-ze da stagañ war e jiletenn. Ha
piou 'nije greet? peogwir me n'ouzon ket gwriad tamm
'bed ha houmañ oar nebeutoh c'hoaz!

Ar barner

Hañ, ze zo kaer da gleved avad. N'ouzoh ket gwriad?
Na stagañ eur voutonenn? Hag e kredet lared? Ha c'hoaz e
komzet ouz kaoud eur paotr da dimezi? Ar paotr-se avad a
voutfe e viz 'n e lagad.

Soaz

Petra? Boutañ e viz 'n e lagad? Bezañ a zo darn hag a ra
ze ive? Louten amañ a voute e viz 'n e henou beteg oa krog
da chiked, med voute ket anezañ 'n e lagad memestra!

Louten

Zerri ket da henou-te, pa n'ouzout ober mann 'bed?
(*D'ar barner*). Ya! me aliez vez tapet divalo, pa vez didalon
ma loerou, digein ma roched ha difoñs ma bragou. O! da
vihannañ, ma vijent kap da wriad din foñs ma bragou,
n'arruje ket ganin kemend a avel-dro!

Ar barner

(*Gand truez*). An tad paour 'nevoa ket sur-mat kalz a
bijadur gand tri bugel savet fall. 'Vefen ket souezet na pa
'nije c'hoanteet mond diwar an douar.

Med peleh e oah-c'hwi, pa 'poa klevet an tenn?

Mili

Me oa 'n em hluch en klud ar yer o hortoz aneze da
dewi, abalamour da dastum an ouu en-tomm a-raog vent

eet gand ar haerelled.

Ar barner

Er gont-se e oa ho tad e-unan en ti, med o vond da beleh
pe oh ober petra e oa gand e fuzuill?

Soaz

O vond da neizata, da glask neiziou.

Ar barner

Da neiziata? Ha gand eur fuzuill? Ha neuze neiziata eo
jeu ar grennard, hag en tu-hont na ve ket a neiziou 'barz
en ti.

Mili

Geo avad, 'barz en ti-mañ n'eo ket neiziou a vank.
Sellet 'barz er chipot-holen em-oa kavet deh eun neiziad
merien; war gwele Louten emañ neiz ar yar wenn, ha 'n em
gwele-me 'ta, zoñj deoh, oa eun neiziad rahan 'barz ar
holhed; hag en foñs ar pres 'm-eus kavet eun neiziad kizier
bihan.

Louten

Hag er chiminal e zo eun neiz gwennili, hag a-nevoa
laret ma zad pa vije difluk ar gwennili bihan e skoje eun
tenn er chiminal abalamour dezañ da gaoud ar gwennili koz
d'ober soubenn hag ar gwennili bihan d'ober ragout.

Ha me zoñj bremañ petra zo arruet gand ma zad. Pa
'n-eus skoet an tenn er chiminal eo kouezet an neiz war e
benn ha lahet anezañ.

Ar barner

(*Sebedennet*). Hañ feiz, 'm-oa ket klevet kemend-all
biskoaz, e vefe lahet eun den gand eun neiz gwennili o
kouezañ war e benn!

(Ar mîr hag ar medisin a deu).

Ar Mîr

'Hanta, Aotrou barner, peleh oh arru gand ho labour?
Ar medisin a zo achu e hini.

Ar barner

Peleh on arru? Laret mad e-poa din, Aotrou Mîr, em-ijs
eur gudenn diêz da dibuni gand an tri den savet fall-mañ.
Klevet 'm-eus gante abaoe eun toullad kaoziou na chomont
ket 'n o za, mann vad ebed, nemed gwir e vefe ar gaou
diwezañ.

Ar medisin

Petra e oa neuze ar gaou diwezañ?

Ar barner

Feiz sur, lared e oa lahet o zad war an oaled gand eun
neiz gwennili o kouezzañ war e benn.

Ar medisin

(A lenn e rapor). Ar gaou-ze n'eo ket gwir. Setu amañ
an treou evel ma'h int tremenet :

« An tad, hanvet Jean-Mai Grafnaon n'eo ket bet lahet
gand netra. Daoust da ze, an tri den-mañ a zo penn ha kaoz
ha respoñsabl deuz maro o zad, rag er stad ma oa arru,
n'halle ket mond ken ouspenn peder eur warn-ugent. E
galon a oa rannet koulz lared penn-da-benn gand ar boan
spered hag ar heun da vezañ savet fall e vugale.

En tu-hont, arru oa ken treud ha ken kastiz, ha ze dre
faot e verhed, dre n'o-deus ket gouvezet an tu na bet ar
galon da aozañ eun tamm boued 'vel zo dleet. Setu an tad
paour a-greiz ma oa o vond da verval gand an naon a zo
marvet gand re govad. Rag kavet 'm-eus 'n e jave eur
zahad kig. Debret 'nevoa kazi eur had 'n he fez, ha na vije
biken dizahet diwar e estomak. Setu pa eo eet da skei eun

tenn en neiz gwennili, gand ar chok, e galon rannet a zo bet
peurfaoutet. Ha kenavo.

Ar barner

Er gont-se, daoust ma'h int kirieg da varo o zad,
p'o-deus ket lahet anezañ, hervez ar lezenn, ar justis na
gouez ket warne. Ar jañdarmet n'o-deus ken mann da
weled.

Soaz

(O strakal he daouarn). Well a ze 'had. Neuze n'efom
ket d'ar prizon. N'em-oa ket a hoant kaer da vond ive.

Mili

Me 'm-oa ket ive, 'vad. Hennez 'glevan lared, a zo eun
toull drol. (Stad enni). 'Vel-se emom amzer arhoaz da
douzañ an deñved.

Louten

Opala! gortozet, ne vo ket touzet an deñved ken 'nevo
pep hini e lod. Me 'mo ar maout ha c'hwi a-po an diou
dañvadez. Bremañ, pa eo maro ma zad, emañ an treou da
bartaji ha mar gallan n'e-po ket muioh evidon.

Soaz

Memestra em-mo eun tamm heritaj ive. Ar vu hvriz a
vo din ha te az-sto ar Vaillez. Ha neuze park ar leur ha park
ar porz.

Mili

'Vo ket kont 'velse pa laran. Te vank dit kaoud ar park
brasaañ hag ar vu hvriz? Ar Vaillez a vo da Louten, ha
park ar beskellou. He me 'mo park ar leur.

Louten

Damen vo krohenn! C'hwi 'peus c'hoant da gaoud ar

lodenn wellañ. 'Mo ket ar Vaillez pa 'n-eus na leue na lêz ganti, na park ar beskellou, pa n'eo na ront na karrez. Me 'mo park ar leur ive.

Ar medisin

Arsa, me gred eo arru poent deoh rei peuh en dro-mañ. N'hoh-eus ket a vez? N'eo ket eet korv ho tad d'ar vered, hag eh oh o 'n em chamailled o klask goud piou 'nevo ar lodenn wellañ. Doan 'nefe unan eur gordenn douar muioh 'vid egile.

Ar barner

Aotrou! Laret 'mije deoh lezel aneze da 'n em digreoui⁽¹⁾, rag nim, paotred ar justis, eo on flijadur, on gonidegez, gweled jeu; an dud o vond en prosez. Med gand an tri bugel savet fall-mañ, em-eus torret tra-walh ma fenn. Ha n'houllan ken fourrañ ma fri da zoursial etreze. Nann. Achu. (*Sevel 'ra 'n e zav ha dastum e baperou*).

Ar medisin

(*O rei eur paper da Louten*). Setu aze, ma faotr, paper an droed da interi ho tad.

Tennet ho tok, me ho ped, hag et ho-tri da zebeliel anezañ gand doujañs ha respet, rag ho tad eo.

(*O-zri eh eont er-mêz. Louten a denn e dok*). Bremañ, Aotrou Mêr, laret ho ker da achui.

Ar Mêr

Ar pez am-eus da lared, eo lared d'an dud sevel o bugale welloh 'vid an tri-mañ, diskî dese bevañ, lenn ha skrivañ, diskî d'ar merhed aozañ boued 'vel zo dleet, dresañ an dillac pa vont fall. Kannañ aneze pa vont louz. Ha pa vo maro o zud, lodenni ar pez a vo manet dichikan ha didrouz.

3 a viz du 1965.

(1) digreoui: ar memez gwazienn ha "kreouichenneg"; divlevi.

Aliou an avokad

Diviz I

C'hoarierien

Yvon
An Avokad
Stefan
Soaz
Juluan

Yvon

(*O tond gand e vreh 'n e gerhenn*). Salud, salud, Aotrou Avokad.

An avokad

Salud, ma den mad. Penaoz eh a an treou ganeoh?

Yvon

Fall a-walh, evel ma welet, peogwir em-eus torret ma breh dre an hanter.

An avokad

Penaoz se? Faoutet a-hed pe rannet a-dreuz?
Med azezet 'ta da gontañ din. Me zoñj, petra a zo arruet ganeoh? Evel ma arru gand kalz a baotred! 'Michañs e-peus bet eun taol troad skubelenn digand hoh hini goz?

Yvon

(*Oh azezañ*). Hañ, 'm-eus ket memestra. Daoust dezi da vezañ eun tamm divergont, n'a ket beteg skei. Med disul da greisteiz, o tond d'ar gêr euz an overenn-veure.

An avokad

Petra? Disul da greisteiz? Med da bed eur e vez an overenn-veure du-ze neuze?

Yvon

Ba! d'an eur ma vez e leh all ive. Med diou pe deir barti voulou am oa c'hoariet en ti Soazig an Tastoner, hag o

tond d'ar gêr dre gleun ar liorz hag a zo uhel, n'onn ket dre benaoz e oa rampet ma zroad a-dreñv, ha deut war draou buan-ha-buan.

An avokad

Ha n'e-poa ket bet amzer da digeri ho parachut?

Yvon

Petra? Da glask ma chut? Me ne oan ket o klask treou da chuted eno.

An avokad

Nann, 'benn neuze 'michañs ho-poa chutet tra-walh.

Yvon

Feiz 'vad, Aotrou, peb a vannah a vez red da gaoud pa vez achu ar barti, med da hortoz se, setu-me tapet divalo. An dud a lavar din n'am-eus netra da gaoud deuz neb leh pa'h on tapet d'ar zul hag en servij den. Ze zo kaoz eh on deuet da gleved hoh aliou. Med, me ra ma hont evelkent. Pa oan o tond d'ar gêr deuz an overenn, e oan en servij an Aotrou Person.

An avokad

Evel just avad. An dud a 'h a d'an overenn a zo war e gont, evel ar re a 'h a da hoari boulou a zo ive war gont an ostiz. 'Michañs eh int asuret pe ma n'int ket, waz a ze evite. Evel-se zoken e oah en servij daou, hag a 'h a da vezafñ mad-kaer ho jeu.

N'e-peus nemed mond dustu da lared deze penaou hervez ar lezenn e kleont pêañ deoh an deveziou a vefet heb labourad ha penaou ma n'en em gav ket ho preh, e renkfont rei deoh eun tamm pañson.

Yvon

Ya, med setu aze eun dro bikouz din-me d'ober. Ha c'hoaz, kaoud a ra deoh e kouzantfont?

An avokad

Sur avad, pe ma reont ket, e vefont kaset dirag ar barner. Med a-raog digori ar prosez, em-iye c'hoant da houd, pe en iliz pe en ostaleri e-peus roet ar muiañ a arhant?

Yvon

Hañ, feiz 'vad, kleo, disul n'em-oa lakeet nemed deg kwenneg 'barz er plad, med peurvuañ e lakean eur pez a ugant lur.

An avokad

Ma den mad, ma n'ho-pez nemed an interest diwar gement-se, n'efet a-bell da bêañ ar medisin. Med da vihannañ ma ret ho jeu ledannoñ en ostaleri?

Yvon

(Gand ton). A! geo! aze avad ne zac'hant ket. Ne dalvez ket a boan da eun chom d'ober e bikouz dirag ar hontouar, rag n'eo ket pa vo maro e vo dezañ klask trinkañ.

An avokad

Ar wirionez a zo ganeoh, kleo. Gwelet, eh eo an ostiz pe e asurañs a zo da bêañ anhanoh.

Yvon

A! ma vez red din mond en prosez, kaoud a ra deoh e honezin?

An avokad

Sur a refet, avad, rag me a gaozeo a-du ganeoh.

Yvon

Trugarez, Aotrou. Mad em-eus greet dont da gaoud anhanoh.
Med bremañ, pegement em-eus da rei deoh?

An avokad

Daou vil lur eo ar gaozeadenn hirie, ha goude e vo
gwelet adarre.

Yvon

Damen a vo kokenn ma reou⁽¹⁾, 'm-eus aon n'eus ket
deut kement-se ganin. (*O klask 'n e hodellou*). Ma feiz,
geo, just ar gont, med avad ne chomo ket gwerz eur
chopinad ganin da vond d'ar gêr, med n'eo ket tener.
Trugarez memestra, Aotrou Avokad. (*O rei e arhant*).
Kenavo ar hentañ. (*Mond a ra er-mêz*).

(1) damen vo ma reou : ledoue gwannaet.

Diviz II

Stefan

Salud, Aotrou Avokad.

An avokad

Salud, ma den mad. Penaoz e tro ar rod ganeoh?

Stefan

Penaoz? Ma feiz, ne dro ket ront, sur.

An avokad

Hañ! Azezet 'ta ma welfom ze.

Stefan

(*Oh azezañ*). Ya, zoñj deoh e oa bet deh paotr e gi bihan
o weled ahanon. Darbet e oa din bezañ distaget warnañ ma
hi braz.

En dro-mañ, 'velkent, digaset din an ucher gand ma
Aotrou da lared din terri ma lizer feurm, pakañ ma flutou
ha mond leh all da zon.

An avokad

Hañ! 'M-eus aon n'oh ket kaer en mañch hoh aotrou.
Med penaoz, pêañ a ret ho koumikêl?

Stefan

Ha petra c'hoaz? Gortozet avad. Ken m'en-devo lakeet eun doenn nevez war ma zi, me gav din! Pa ra glao war ma hein en noz!

An avokad

Med... ma 'h afeh war lein ho kein 'n ho kwele?

Stefan

Hañ! feiz ya, neuze ne rafe ket a hlaor nemed war ma hov. Med ne gavfen ket ze kalz êzetoh. Med da hortoz e renkan derhen digor ma dizglaioier a-uz din, ha pa vanan kousket, e kouez deuz ma daouarn, hag a-benn ma tivunan deuz ar beure, e ven evel eur glesker o tifrinal en eur stank, ha ma gwreg a vez evel eun houadez.

Ya, eur beure bennag e vefom kavet beuzet 'n on gwele, ha c'hoaz e leret pêañ goumikêl da seurt aotrounez? Sellet, tri bloaz 'zo n'eus bet gwenneg ebed ha 'nevo ket c'hoaz evid an deiziou.

An avokad

Paour-kêz den! C'hwi 'zo evel gwreg Jean-Mari an Tarlask du-mañ gwechall hag a lare : « Mal! emezi, ne roin ket a voued d'am yer pa ne dovent ket. » « Ma! eme ar yer, ne dovfom ket ive ma ne vez ket roet a voued dim ». Ma vez evel-se an eil o stourm ouz egile, ne vo greet netra a vad.

Med me gred e kontet kaeiroh, rag 'velkent, gweleou a seurt zo bremañ ne chom ket a dour a-walh enne da veuzi tud.

Stefan

Petra? Gweleou a seurt 'zo bremañ? Ne zoñj ket deoh e kouskan-me 'n eur let "milieu" peogwir pa oa deut ar hiz deuz ar hirri-plato, 'benn neuze e oa arru fall rojou ma dumporell. Setu em-oa dirodet anezi da boz war ar plençh hag e kouskan e-barz.

An avokad

C'hoant e-peus da rei da gredi din eo arru berr ar hrog ganeoh ma 'peus renket dirodañ ho karr d'ober eur gwele? Wasoh evid ar markiz d'Argentcourt 'n-eus renket gwerzañ e Ariane* da brenañ esañs.

Stefan

Petra? Gwerzañ e Varian? Hañ, ze avad ne rafen biken! Ma hini goz justamant a zo Marian he hano ive, med avad ne werzfen ket anezi zoken evid prenañ bara.

An avokad

Komprenet fall e-peus ahanon. E Ariane eo 'm-eus laret, e wetur-dre-dan.

Med neuze 'ta, pa cheñchfom kaoz, n'oh ket arru skuiz c'hoaz gand hoh hini goz, anez em-iye zikouret ahanoh da 'n em dizober diouti, em-iye kaozeet a-du ganeoh er lezvarn. Med feiz, ma n'oh ket krog c'hoaz da 'n em yenañ an eil deuz egile?

Stefan

Geo, a-wechou, pa ra glao war on hein en noz ha pa vem distrem, 'benn ar beure e vem sur arru yen an eil ouz egile.

Med, me 'h a da lared deoh, ma n'ouzoh ket penaoz 'n em yenañ an eil ouz egile, n'eo ket mond an tomm da yen eo, ha penaoz pa 'h on deut da houenn diganeoh dre beleh 'n em gemer evid lakaad ma aotrou da dresañ ma zi, n'eo ket da lared deoh fourañ ho fri da zoursial etre ma hini goz ha me.

An avokad

Nann, nann, iskuzet ahanon. N'e-peus nemed poursiv hoh aotrou. Me gemero ho kaoz dirag ar lezvarn, hag evel-se e vo lakeet eun doenn nevez deoh war ho ti.

Ariane: eur merk oto.

Stefan

Mad, bremañ e komprenan. Neuze, ma teu an taol da vad, e teuin da bêañ ahanoh.

An avokad

Opala! daou vil lur eo ma alioù hirie, ha goude a-vuzur ma'h aio ar labour war-a-raog e pêfet adarre.

Stefan

Hañ ya! a-vuzur ma'h aio an doenn 'n he flas? Neuze, da vihannañ, oh in zell da dont da darbar ar vasonerien, pe kentoh da zikour an doerien.

An avokad

Arsa, ma den, c'hwi a gompreñ fall peb tra. Ar labour a gomzan deoh eo ar proseziou.

Stefan

Med petra, en pegement a broseziou oh in zell da voutañ ahanon neuze?

An avokad

Feiz 'vad, 'vel a gomprenet, pa 'mo lakeet hoh aotrou da dispign arhant da dei ho ti, eñ d'e dro a boursivo ahanoh d'ober deoh pêañ ho koumikêl. Setu em-mo d'ober kemer ho kaoz adarre dirag ar barner. Ze eo ma micher. Aze emañ ma gonidegez.

Stefan

Ma hini-me n'emañ ket! 'Vid se mond da stoupañ. Sellet, 'benn fin an dro e vo onestoh ha welloh marhad din pêañ ma aotrou ha tei ma zi ma-unan, na pa vefe red din ober gand plouz segal evid dont da glask prosedi.

Me n'eus ket deuet daou vil lur ganin da rei deoh. Hag a-benn ma teuin-me da glask kaoz deuz avokaded, e vo tommoh an heol evid ma eo hirie. Kenavo!

Diviz III

Soaz (*a deu heb kaozeal*)

An avokad

Petra, plah diwar ar mêz, c'hwi a deu evel-se kuit da lared na demad na treou all?

Abaoe pegoulz emañ ar hiz da vond evel-se en ti an dud pe war o houst heb o zaludi?

Soaz

Feiz 'vad, Aotrou, me n'ouzon ket justamant abaoe pegoulz emañ ar hiz-se, med c'hwi hoh-unan ho-poa greet evel-se deh du-mañ ive.

An avokad

Petra? Me, greet evel-se du-ze?

Soaz

Ya, zoñjan, c'hwi a oa deut 'n em fark deh. Gand se e oah war ma houst ive, heb goulenn ma honsantamant ha tremenet diragon kuit da zaludi na da lared "demad" na treou all.

An avokad

Hañ, ya, med me oa o chaseal gand ma daou gi.

Soaz

Eur rezon ouspenn, evel-se e oah tri e-leh unan o tond da redeg ma farkeier ha da vahañ ma zrevajou.

An avokad

Med, med, me 'm-eus ma fermi, me 'm-eus droed da chaseal.

Soaz

Droed da chaseal? Ya, en hentchou, med me avad n'em-eus ket feurmet deoh ma douar na greet marhad ganeoh da distoufañ war ma zaout.

An avokad

Petra war ho saout? N'et ket 'michañs da gemit ahanon evid eur paotr-saout?

Soaz

Nann zur, ne gemit ket ahanoh da baotr-saout pa welan penaoy e lezet anez da vond da laerez.

An avokad

Petra? Da laerez ar zaout? Pa laran, bezañ a zo tud hag a debr loened.

Soaz

Ya, ha tud ive ha ne debrfe ket ar loened anez. Da hortoz, aotrou, 'h on deut da houllenn diganeoh evid petra ho-poa dibrennet an orjalenn war ma zaout?

An avokad

Arsa, med red e oa din mond er-mêz ar park, ha n'em-oa ket amzer. Red e oa din redeg.

Soaz

Redeg war-lerh eur had? Pe kentoh a-raog diragi?

An avokad

Nann, med a-raog ar zaout rag marteze int droug?

Soaz

Paz re, na skei na kregi na reont.

An avokad

Nann, med o herniou, zoñjet, ma 'mije tapet-me eun

taol korn!

Soaz

Feiz 'vad, e vijeh bet tanfoeltret er-mêz ar park dreist ar hleun ha ne vijeh ket chomet da digeri ha ne vije ket eet ma zaout da gloz ma amezeg da dibri avalou, e-leh bremañ eo deud da houllenn digain eur varrikennad jistr evid didomaj, jamant, med me gred eo c'hwi eo a zo da bêañ an domaj.

An avokad

Petra? Me da bêañ ar jistr? Med n'eo ket me am-eus debret an avalou ma eo ho saout eo, hag evel-se ho-peus gonezet : ho-peus bet lêz diwarne.

Soaz

Med n'eo ket lêz emañ o houllenn pa eo jistr eo, hag eh an da lared dezañ n' em dibab deuz ar chaseer pa'h eo eñ a zo kaoz d'an taol ha fin dre eno. Kenavo.

An avokad

Ola 'vad! Gortozet. Deut oh 'n em zi kuit da zaludi ha bremañ eh efet e-mêz heb pêañ?

Soaz

(Souezet). Heb pêañ petra?

An avokad

Ma aliou, sur.

Soaz

Hañ! Ne vanke ken nemed se avad! Me gred penaoy em-eus roet deoh muioh a aliou ha reou welloh evid n'e-peus roet din, daoust deoh da vezañ avokad. Hag an daou ali diwezañ a vo ar re-mañ: pa 'h efet da chaseal, saludet perhenn ar park ha serret war ho lerh evel ma'h an-me da zerri dor ho ti. Kenavo.

Diviz IV

Juluan

(*O tond*). Demad, Aotrou Avokad.

An avokad

Demad 'ta. Penaoz? Trei a ra an avel a-du ganeoh?

Juluan

'Ra ket justamant. Avel a-benn am-eus, ya, avel en nor. Ze zo kaoz on deut da houllenn eun ali diganeoh.

An avokad

Mad-kaer, me zo amañ evid se. Med azezet 'ta da gontañ din.

Juluan

Taoe sur, pa vez bet eul loen o traillañ treou, piou a zo da bêañ an domaj?

An avokad

Perhenn ar loen, evel just.

Juluan

Hañ hañ! laret e-peus perhenn ar loen. 'Hanta evel-henn emañ kont. Arhoaz e oan in zell d'ober eun tamm friko.

An avokad

Friko arhoaz? Just avad, ne vo ket êz din mond.

Juluan

A! dampred a vo, ne oan ket in zell da bedi ahanoh ive. Evid danvez ma mamm-gaer eo e vo, ha me lar deoh e leh vez hounnez, ne vez ket ezomm a avokidi, rag hounnez he-deus eun teod ha ne vo ket ganti 'n he godell. Ha danvez ma gwreg a vo ive. Setu em-oa lahet ar wiz koz,

greet ganti chaousiz, pastez ha treou ha lakeet aneze er hao da yenañ. O! krohenn ma lagad, arruet eur hi, chaoket ha draillat an danvez friko. Kenavo, red din lahañ eur porhell all d'ober ar pred. Ha hervez ma lavar an testou, ar hi a zo deoh.

An avokad

Petra? Din-me ar hi? Unan penaoz eo?

Juluan

Unan griz-du diwezad aze, lorgenneg, kazi evel ma'h on-me ive. E dreid a-raog a zo plad hag a-dreuz, kazi evel ma re ive.

An avokad

Eur hi base, ya, din eo, me a bêo. Pegement a domaj e-neus greet?

Juluan

Feiz, 'vad, heb klask re dost, e kontan 'n-eus draillat evid triweh kant lur.

An avokad

Mad, mad, er gont-se, peogwir ma aliou a zo daou vil lur, e-peus-c'hwi daou hant lur da rei din c'hoaz.

Juluan

(*O lampad*). Hañ, mil toner! n'eo ket heb rezon e vez laret penaoz an avokidi ne stagont ket o chas gand chaousiz. Nann, kas o chas da dibri chaousiz an dud all ha goulenn arhant digante c'hoaz. Sellet !paneverd oh 'n ho ti, em-ije kroget 'n ho kolier rag me ne spontan ket dirag krennarded.

An avokad

(*O sevel 'n e zav*). Petra? N'e-peus ket gwelet ahanon 'n em zav. Ma 'pije, ne germejeh ket ahanon evid eur hrennard.

Juluan

"En effet", gweled a ran e-peus bet soup pa oa ar houlz.

An avokad

Ya, ha lêz ive.

Juluan

N'eus forz, biskoaz aotrou ne 'n-eus greet doan d'eur labourer. Roet din ma zriweh kant lur dioustu, pe me 'h a da valañ ahano d'ober chaousiz en plas an hini 'n-eus debret ho ki.

An avokad

Ober chaousiz ganin-me? Neuze avad me a boursivo ahanoah.

Juluan

Eun tamm e vefet diwezad da boursiv 'benn neuze. (*O skei e droad en douar*) Ma zriweh kant lur, mar plij, ma 'h in d'ar gêr da zikour deuz ar friko.

An avokad

(*Droug ennañ*). Dalet 'ta neuze evid kaoud peuh euz ho kenou.

Med pa laran, ar seurt deoh a zo klianted dibrofid.

Juluan

(*O saludi*). Trugarez, Aotrou, ha kenavo. (*Mond a ra er-mêz*).

C'hoarierien

Milo

Katell, e wreg, 30 vloaz o-daou
Erwan, 25 bлоаз
Mari, 40 vloaz.

Milo

(*O tond en eur hrozmolad, skei a ra e dok war an daol*).
En dro-mаñ 'velkent eo fae ganin 'kleved komz euz
inspektourien. 'Vid piou 'n-eus c'hoant hennez da gemer
ahanon? Mond da rei he fermi pe droed da gondui d'am
gwreg ha raskañ ahanon! Ha piou a charreo bremañ? Ma
hini-goz eveljust! 'Vel-se 'h ay leh a garo ha pa garo, ha
me vo tapet er gér da garrigelled. Sellet, peadra da dennañ
ar bleo deuz ma fenn.

Katell

(*O tond, eur feuillenn ruz 'n he dorn*). Tennañ da vleo
deuz da benn? Damen da betra ne dennez ket da zaoulagad?
Med erfin, 'dalvez ket a boan dit derhen da lamped evel-se.
Damen a vo ma reou, te 'h ay er harr, ha me a charreo.

Milo

Te charreo, a lerez? Mad eo, med avad, ma tiskarez da
garr pe da wetur e savi anezi da-unan ive mar kerez. Sell!
Mond a ra ma gwad en lèz-ribot. Bezañ tremenet da zero
evel-henn, raskañ ahanon ha rei da bermi dit, sur a-walh an
tarluch-se 'n-eus kavet ahanout koantoh evidon. Kouls-
koude n'out ket kalz ive. Na gondui ket welloh evidon ive.
Med sell aze, plijet out d'an Aotrou.

Katell

Arsa, Milo, jalouz out ouzin, med kaer az-to gwinkal,
n'eo ket te a diskô e vicher d'an inspekteur. Ha n'eo ket
hirie 'michañ an deiz kentañ dezañ da dremen permioù.
Med damen, war veteg treuz eur vlevenn az-toa ruillet eun
itron ha lahet he hi.

Milo

Eun taol kaer da ze avad, na pa 'mije ruillet an dompi
goz-se, ki ha toud. Petra 'devoa hounnez da vezañ etre

treid o vale ar hoz toutou-ze? Sell me 'mije roet eun taol
troad da hennez 'n eun tu bennag.

Katell

Paour-kêz Milo, hanvet eo⁽¹⁾ goud 'teus ket disket da gentel pe da "god de la route". Ma kav dit 'teus droed da hoari dompi gand an etronezed, ha da rei taoliou treid pe da hoari fout-ball gand o hi! Lar dre ma faot eo oa ma out rasket. Stoket 'teus da rod-a-dreñv euz an trotouar ha goude 'teus zouzet dreist d'ar roñpoeñ war ar fleur.

Milo

Med da betra eo greet an trotouar klen tost-se da vord ar ru, ha da betra zo greet roñpoeñ pe chañpoeñ er hroaz-hent e-leh lezel plas da zouzañ ha da dizweañ.

Katell

Bremañ 'vad az-to plas hag amzer da zouzañ, ha da dizweañ ar pez 'teus gweet evel-se. Kentañ tro a dremeni az-to da bermi memeztra, dre aluzon na pa ve ken.

Milo

Kentañ tro? Zoñj ket dit e plegin-me da vond da hadsaludi ar baro bich-se ken? Fae eo ganin.

Nann, 'nevo ket ar blijadur da raskañ ahanon diou wech. Ma dorm war e henou kentoh.

Katell

N'eo ket 'vel-se 'h i en mañch an inspekteur.

Milo

En mañch an inspekteur? N'eus ket a blas ken pa out eet-te e-barz beteg e skoaz. Ken n'eus manet nemed talonou da dreid er-mêz.

Ya, ha me zo tremenet lost ar leue dre ma genou. Sell! Mond da stoupañ, ya.

(1) hanvet eo : gwelet eo.

Katell

N'eo ket da stoupañ med da zoupañ⁽¹⁾. "Teus ket ankoua- et, geo? e zo da vond hirie da goan da di ma zintin Mari Greisteiz? Hag eh eo poent karzañ.

Milo

Petra? Da di Vari Kreisteiz nag hantermoz ive, da vezañ toud an dud oh ober goap diouzin? Bet 'teus da bermi? Sell! Kerz da-unan mar kerez, ha me chomo er gêr hag a raio zoubenn ar lêz d'am hoan.

Katell

Mond ma-unan? Fresk e vin avad oh arruoud en ti ma zintin evel eun intañvez. Daoust hag-eñ 'diskwelfes ken da benn bremañ 'vid moarvad 'n em fouri ket 'n eur vu, geo?

Milo

Ma vijes bet rasket te ive da vihannañ, vije bet kuit an dud da lared dit : « Ha 'h out rasket? Piou charreo neuze? Da hini goz ha te vo boutet en foñs ar wetur. »

Katell

'Hanta just, en foñs ar wetur evel-se e halli evañ eur bannah treou ouspenn ha ma'h an a-benn-boual 'n eun tu bennag, vo ket tennet da bermi diganit pa n'az-to hini beed.

Milo

Serr 'ta da henou. Sell! fae eo ganin. (*Azezañ a ra ha kemer eur journal da lenn*).

Katell

(*Oh azezañ ive*). Ma! da hortoz se me zo stad ennon, med 'm-eus ket bet amzer da zelled deuz ma fermi c'hoaz. (*O sellec, dezolet*). O Doue! koulskoude pe... petra? Ar paper-mañ n'emañ ket 'n em hano. Milo, med... med...

(1) da zoupañ; d'azebri ar zoubenn (c'hoari geriou).

sell 'ta!

Milo

(*Gand fae*). En hano piou emañ 'ta? En hano da vamm-goz?

Katell

Med nann, n-eus ket lakeet Madame Chasbout, med, Milo, sell! A! zut, ar hoz inspekteur-ze zo diñgo? Lakaad hano eun all war ma fermi! Med sell 'ta!

Milo

(*O sellec*). Hañ! hañ! En dro-mañ e komprenan. Ya, ya, ar permi-mañ zo din. Sell! Sklêr aze : Milo Chasbout, ganet da zadorn ar Lard.

Katell

(*Zodet*). Zadorn ar Lard, sur. Ar zadorn da noz. An deiziou diwezañ a'r zun.

Milo

(*Gand lorh*). Lar seurt a gari, med aze out tapet. O! Sellet avad! Hemañ eo ma fermi, med 'h eo 'n em dromplet da rei 'nezañ dit. Soñjal reen 'velkent vije ket bet lunatig a-walh da raskañ ahanon pa ouzon welloh evidout kondui ha 'n em gondui.

Katell

Hañ, serr da henou en dro-mañ. Kap out da lared din 'm-eus stoket 'n eun unan bennag gand ma gwetur?

Milo

Nann pa deh an dud diwar da hent, beteg eur haz 'm-eus gwelet o krapad da veg ar wezenn 'n eur wignaoual. Hag eun aotrou o lampad 'n e di hag o serri an nor war e lerh.

Katell

Damen ya, o serri an nor betegoud vijen eet en ti dre ar prenest mahad.

Milo

Ingal zo, en dro-mañ hallan lared. Damen a vo mareou. Kerz er harr ha me charreo. Ha bremañ ma zo da vond da goan e vank dim hastañ buan mond da weled hag-ën eo poah ar haol 'n he soubenn gand tintin Mari Greisteiz.

Katell

Hañ, bremañ eo mad dit mond? Me oar piou a chomo er gêr. Vo ket an dud o houllenn diganin : « Me zoñje din e oas o tremen da bermi, hag e-teus tremen a-gostez?»

Milo

Sell aze, bremañ 'h aio da 'n em grougañ a-benn he zreid war digarez 'deus ratet he brevet. C'hoaz e vez laret 'deus ar merhed pasianted? Ya, ken ve d'ober gante.

Erwan

(*O tond*). Demad, n'on ket 'n em dromplet? Amañ emañ ti Milo Chasbout?

Milo

'N em dromplet? Ze depant d'ober petra oh arru. Med amañ emañ ti Milo, ha me ma-unan eo perhenn an ti.

Erwan

(*O tapoud e feuillenn*). Feiz sur, ma digarezet. Me zo arru a-berz an inspekteur da cheñch ar feuillenn.

Katell

(*Souezet*). Da cheñch ar feuillenn?

Erwan

Ya, peogwir eh eo en em dromplet, e-neus roet deoh etron ar permi hag a zo en hano ho pried.

Milo

Petra? An inspekteur 'n em dromplet? Me zoñje din oa 'med eur lokard bennag eveldon a 'n em dromple. Med piou a zo resevet 'benn fin an dro?

Erwan

Feiz 'vad, hoh etron. (*O rei ar paper dezi*). Dalet, setu aze ho permi.

Katell

(*Stad enni*). Trugarez, Aotrou. Bravo. Laret 'm-oa dit, Milo, e oas koll ganin.

Erwan

Ma feiz ya, c'hwi renko gortoz eur vareaj all. Gand se e-peus d'ober rei din ar permi-ze a zo ganeoh.

Milo

Gortoz eur vareaj all? Ha rei deoh ma fermi? 'H eus ket klevet lared eo zotoh 'vid sod an hini a diskrog pa ve krog?

Ya, pa 'm-eus bet ma droed charread, med a charreo bremañ. Hu! Kokot, 'mome.

Erwan

Ola! ma den mad, n'efet ket gand ho loa d'ar pod evel-se! Me 'm-eus bet urz da gemer ho permi. Ha ma ne roet ket anezañ din, e teuio ar polis da gerhed anezañ.

Milo

Ha petra c'hoaz? Ar polis war ma lerh pa n'em-eus lahet na tud na loened!

Mari

(*O tond*). Salud! Digarezet ahanon ma teuan da drohañ deoh ho kaoz, kuit da skei war an nor.

Milo

Salud 'ta! Deuz ho kweled e-peus c'hoant da hastañ.

Mari

C'hoant da hastañ, ya, 'vel ho-poa-c'hwi hirie beure ive, med me, kleo, pa zo greet domaj ha lahet ma loened.

Milo

Piou 'n-eus lahet loened?

Katell

N'eo ket te bepred pa oas o lared 'teus lahet biskoaz hini.

Mari

Biskoaz hini? Ma ne gredet ket, setu amañ ar lapin kaerrañ oa 'n em hraou. (*Dispakan ra ar lapin*).

Erwan

O gwasañ loen! Hag eh et da lahañ lapined, kuit da digas aneze ganeoh?

Milo ha Katell

(*Sebedennet*). Me? Me? Te? Te?

Mari

Ya, c'hwi sur, setu amañ penaoz, ma lapined, sur a-walh, a zo bet divunet dre spont gand ar hog o kanañ. Rag klud ar yer a zo 'uz d'o hraou hag eh int lampet er-mêz war an hent-braz dre eun toull a oa en orjal. Ha c'hwi, me gred, oa oh êsad diskî kondui eun otomobil, hag em-eus gwelet ahanoh o kas ho rod a-raog hag ho rod a-dreñv a-hed dre walenn-gein ar lapin. Ha c'hoaz n'oh ket aretet.

Katell

A! Sell aze! Ouspenn adarre "délit de fuite"!

Milo

"Fuite"? me 'm-eus biskoaz "fuitet", med avad deuet ket ken da lared n'ouzon ket kondui, rag an hini zo barreg da gas e rod a-raog hag e rod a-dreñv dre walenn-gein eur lapin 'vez ket re vez.

Erwan

Nann avad. Koñsanti 'ran em-eus klevet an inspekteur o lared penaooz en hini zo barreg gand e wetur da lahañ eur lapin pe eur had diwar red a-neus gonezet e bermi.

Gand se, er gont-se, e hallfe lezel ho hini ganeoh ive.

Katell

Sell aze, ma faotr! N'eus droug ebed ha ne zervijfe d'eur vad bennag. Neuze out barreg ive.

Mari

Barreg peleh? Pa 'nevo pêet an domaj 'n-eus greet, rag me vank din vele pêet ma loen.

Milo

'Hanta, hag a rin, me a bêo ar podou 'm-eus torret, med avad pa 'mo pêet ar lapin, 'm-eus c'hoant vele din da fretañ da goan.

Katell

'Vel just, ha mar karet neuze, e chomfet da zikour dibri ar ragout. Ha c'hwi ive, Aotrou.

Mari

"Hanta mad! 500 lur ha ma hoan. Neuze 'h an beteg ar gêr da glenkâñ ma lapined all hag e vin en-dro 'benn koulz koan. Kenavo bremaig neuze, ha sinet ar peoh. (*Lakaad a ra anezañ war an daol. Mond a ra er-mêz*).

An oll re

Kenavo bremañ zouden.

Erwan

Ya, ya, med, n'et ket da gigned ho lapin re vuan, rag marteze vele welloh d'an inspekteur gweled anezañ a-raog kredi.

Milo

'Hanta ya, ma vo greet eun tamm jabadao pa 'meum bet on daou on fermi, 'oar den penaooz.

Erwan

'Vel just, rag ar paperou-ze a gle bezañ arozet pe trinket d'ho yehed.

Milo

Da drinkañ 'vel a leret, a-raog kigned ar lapin peogwir en dro-mañ da vihannañ vefer kuit da houllenn ken : « Piou a charreo?»

Digitized by srujanika@gmail.com

Eur vuoh da werzañ

C'hoarierien

Soaig ar Lonker
Mari-Jef, e wreg.
Cécile, o merh.
Lili, eun den yaouank.
Fañfañ, marhadour saout.

Mari-Jef

(*O tond gand eur journal*). Daous hag-eñ e tapfe ganin hirie rei eun taol-lagad d'ar journal? Ze n'arru ket ganin bemdez. (*Oh azezañ*). Pa zoñjan deuz petore renk ah on-me ha wegeled petore buhez eo ma hini bremañ, dall-ha-mezo 'vel ar yer en eost.

Soaig

(*O tond*). Sell aze! peleh e kavan ma itron? N he hoazez o lenn ar journal, en-pad m'emañ eben o vernel gand an naon.

Mari-Jef

Eben? Piou a zo o vernel gand an naon?

Soaig

Feiz sur, Bichette. 'Glevez ket anezi o vlejal?

Mari-Jef

A! Doue! ankouaet em oa anezi, med findampred, me gred eo te a zo da zoagnal ar vioh-se, pa 'mañ war ma hont da horo. A-raog 'h in d'ober, kerz da skrivellad ha da garzañ dindanni.

Soaig

Mond da goukousa mar kerez. Sell! pa zoñjer deuz petore renk eh on-me, komendant a beder galloñs en arme gwechall, ha bezañ bremañ tapet da baotr-saout!

Petore soñj? Pa vo soñjet e-teus bet te ive da vond da brenañ eur vuoh amañ en kreiz-kêr!

Mari-Jef

Petore soñj? Soñj a-walh e-teus mahad, pa oa eet ar venajerien en grev, n'arrue takenn lêz ebed en kér ha nim on-daou er "régime lacté". Paneverd d'ar vioh-se e vijem bet marvet on-daou!

Soaig

War ze ne dislarin ket ahanout, med ma vije bet da vihannañ nebeutoh a charre ganti ha ma ne raje ket kemend a drouz, noz-deiz o vlejal ha harz an dud da gousked.

Mari-Jef

Hag ar re a zo neuze evel paotr an ti all aze gand tri gi o harzal, eben he-deus pevar gaz o vignaoual hag egile 'n-eus eur peroked o tirevel⁽¹⁾ kement den! Pep hini zo libr mahad da gaoud ar loened a gar. Darn all o-deus laou leiz o fenn pe hwenn leiz o hrohenn dindan o roched.

Soaig

'Hanta, ar re-ze da vihannañ, ar laou hag ar c'hwenn ah eo ar loened an digoustañ da vevañ. Ha na reont ket a droug na mond war goust tud all. Chom a reont noz-deiz war gein o ferhenn.

Mari-Jef

Tra-walh a goz-kaoziou, rag n'eo ket gand kaoziou e vo karget he hov d'ar vuoh.

Soaig

Ne vo ket ganin-me ive! Peotramant e teui da chaokad din adarre. 'Teus ket roet leiz he hov d'ar vuoh hag eo moan evel eur hi levrie, pe roet 'teus dezi heb muzur, ken eo koeñvet 'vel eur bolotenn fout-ball.

Ya, kerz da zoagn da vuuh ma kerez, ha ro din ar journal-ze ma welin.

(1) o tirevell : o treveza, en eur ober goap.

Mari-Jef

(O skei ar journal war an daol, hag o tond er-mêz). O! merhed! ma ouvezfeh pegen kazuz eo ar baotred, n'ho-pefe biken c'hoant dimezi!

Soaig

(Oh azezañ). Ha te, Soaig, pa vo goulenet diganet petra a zo wasoh evid eur plah? Diou, mome. Ya, wasoh eo diou blah evid unan. Me zo plaset mad deuz gouvezoud. Pa zoñjan em-eus eur verh pemp ploaz warn-ugent, ha n'houl ket dimezi. Nann! Re vrao eo dezi er gêr gand he zad hag he-deus doan vefe kerse ganti mond ahann, med me avad em-eus c'hoant da difoarañ diouti, rag tra-walh 'm-eus gand ma hini goz. Hag em-eus gouvezet penaooz 'n em gemer. Ya, gwelom hag-eñ emañ war ar journal hirie an artikl am-eus kaset deh? (O klask). Hañ! hañ! Sell an tamm amañ!

« Eur plah koant, fur, savet mad, pemp ploaz warn-ugent, he-dije c'hoant da gaoud eur pried, ingal petore micher, beteg ma vo fortunet a-walh ha kontant, pa vont koz, da gemer ar garg euz e dud-kaer.

N em adresi adaleg hirie da Soaig ar Lonker, plasenn ar Histin Grillet, Lannuon.»

(Gand lorh). Ma jeu, mankoud a ra din frizañ ma moustach rag martezeh arruo eur handidad bennag hirie. Med avad e vo arabad d'am merh gouvezoud petore tro ah on o c'hoari dezi.

Cécile

(O tond). Ma zad, ma zad, ne glevez ket ma mamm o hopal en kraou ar zaout? Me gred he-deus bet eun taol troad digand ar vuoh. Hast buan mond da weled!

Soaig

Da weled petra? Da weled Bichette o winal? Ha da weled penoaz vez tennet lêz diganti? N'out ket in zell 'michañs da weled ahanon o tiski goro zaout?

Cécile

Piou a zo o komz dit deuz goro ar zaout? Med mond da weled hag-eñ eo diskaret ma mamm ha da zevel anezi!

Soaig

Da zevel anezi? Med kerz te d'ober!

Cécile

Me n'on ket kap da ze, ha neuze pa oah dimezet ho-poa prometet 'n em harpañ. Ha ma kouezje unan, an hini chomfe 'n e zav da zevel egile. Da never zo aze.

Soaig

(*O vond er-mêz*). Pa laran, gand ar merhed-mañ e vez deveriou 'hed an deiz ha 'hed e vuhez.

Cécile

(*Heh-unan*). Ya, klevet, ma zad, o lared din mond da graou ar vu! Daoust hag-eñ vefen-me en renk da vond da blah-saout? "Puis quoi encore? Décrotter une bête à cornes?" A! nann, me zo arru fae ganin gweled petore "ménagerie" zo amañ gand ar goz vuhs-se! Mad eo he lêz avad, med pa glevan anezi o vlejal petore muzik! Evuruzamant 'm-eus kavet eun "tuyau" evid lakaad ma zad da 'n em dizober deuz ar loen louz-se.

"Tiens! tiens!" arru eo an "Tregor". Daoust hag-eñ emañ warni an artikl am-oa kaset deh? (*O lenn*). A! "la bonheur!" « Da werzañ, eur vuoh vrao, daou-ugent letrad lêz bemdez gand koavenn. Dibri nebeud-nebeud a voued. Da weled adaleg hirie en Ti Soaig ar Lonker, plasenn ar Histon Grillet, Lannuon.»

Klenkom ar journal bepred ma welo ket ma zud petore tro 'h on o c'hoari deze.

Ze zo gwir ive, ma zad ha ma mamm zo arru zotoh gand ar vuhs-se evid ganin-me. Ken kaoz gante nemed Bichette.

Soaig

(*O tond, reud*). En dro-mañ, ma flah, eh an da zevel

war veg ma zroad ha da lared dit penaoz keid ma vi war ma hont da vevañ e vi ive war ma hont da gomandi, hag e vank dit! Kleved a rez ahanon? Pa 'm-eus savet da vamm 'n he sav, mond da zikour 'nezi da 'n em digaillari, tanfoeltret eo bet 'n he hoazez 'n eur rondenn dreou druz deut deuz dindan lost ar vuoh. Ha goude, keid ma vo o horo ar vuoh, e tigelienni anezi gand eur skubellenn ma chomo trankil, ha fin dre eno.

Cécile

(*O vond er-mêz, fachet*). Sell, ma zad, arru eo fae ganin, med marteze 'mo ket da vond aliez ken da graou ar zaout-mañ.

Soaig

Marteze evel a lerez. (*O serri e lagad*). Ma gallan kaoud gwaz dit. Te 'teus ket gwelet petra 'm-eus lakeet war ar journal? Da hortoz se 'h an da éasad diskuañ ma fenn. (*Azezañ a ra*). « Tak! Tak! » Setu aze, arru zo unan bennag. N'on ket kap da gaoud peuh ebed. Deut e-barz! (*Stad ennañ*). Marteze eo eur handidad evid ma merh?

Lili

(*O tond*). Salud! salud! Penaoz, an enor em-eus da zaludi an Aotrou Lonker?

Soaig

(*O serri an dorn*). Ya, ya, med eo ar Lonker, med deut war-raog 'ta hag azezet!

Lili

Feiz 'vad, n'on ket skuiz. Koulskoude 'm-eus hastet dond pa'm-eus gwelet ar journal, rag plijet eo an artikl din.

Soaig

Well a ze, feiz, kouezañ mad a ret. Just emañ er gêr. Bremañ zouden e welfet anezi.

Lili

A! Boñ! Klenkañ anezi a ret neuze en noz?

Soaig

Klenkañ anezi? Hi 'velkent, a 'n em glenk heh-unan.

Lili

Goud a ra ar routjou neuze. Marteze emañ pell a zo ganeoh?

Soaig

Pell 'zo? Feiz 'vad, abaoe eo ganet.

Lili

Hañ? Sevel anezi e-peus greet neuze. Petore noad e hall kaoud a-walh?

Soaig

Feiz 'vad, pemp vloaz warn-ugent , zonet.

Lili

(*Oh ober eur lamp*). O Doue! pemp vloaz warn-ugent?

Soaig

Med ya. C'hwi a gle kaoud war-dro 'vel-se ive.

Lili

Skoet ket fall. Pemp vloaz warn-ugent 'm-eus ive abaoe koulz ar maiz. Med penaoz bezañ he-deus er gont-se eun dant bennag c'hoaz?

Soaig

Toner, ya 'vad! Diou rastell gaer, pevar dant aour er-skreh.

Lili

O! Kokenn mareou. Ze bepred n'em-oa na gwelet na klevet c'hoaz.

Med penaoz? Bet eo piket. Bezañ he-deus he "bout d'oreillenn"?

Soaig

"Bout d'oreillou" a leret? N'eo ket ze a vank dezi avad! Me gred e cheñch beb sul.

Lili

Eun dra all : n'eo ket laer da vihannañ?

Soaig

Hañ, en dro-mañ avad, den yaouank, e-peus c'hoant da vixi ahanon. Me gred penaoz 'm-eus savet anezi en onestiz ha n'em-eus ket disket dezi laerez.

Lili

Iskuzet ahanon, med o vezañ du-mañ e vo lakeet en mesk ar re all.

Soaig

En-mesk ar reou all, a leret? Med neuze a-peus reou all dija? Ped gwreg a fell deoh kaoud neuze 'benn fin an dro?

Lili

Ped gwreg? Hañ, en dro-mañ, 'gomprenan mann 'n ho kaoz. Eur hrsas kaer a vo din ma kavan unan eun dro bennag, med evid c'hoaz n'em-eus hini ebed.

Fañfañ

(*O tond, o skei*).

Soaig

Deut e-barz!

Fañfañ

(*O saludi*). Demad d'an oll. Penaoz, amañ emañ ti ar Lonker leh ma zo eur vuoh da werzañ?

Soaig

(*Trelatet*). Petra? Eur vuoh? A! dampred a vo ma stripou en dro-mañ memestra! Kanfarded, me gred oh 'n em glevet da dont da insulti ahanon. Hemañ a houllenn diganit hag-eñ eo laer ma merh! Ha c'hwí o tond da gemer anezi evid eur vuoh? Ha me a gav anezi kentoh re dimezell! Petra? Ne zoñjet pegement a boan a ra d'eun tad gweled dizeneri e vugel evel-se!

Lili

(*O sevel*). Petra? Me 'm-eus goulennet hag-eñ oa laer ho puh! Med ne ouvezen ket zoken ho-poa eur verh.

Fañfañ

Hañ! Gortozet avad, me 'm-eus gwelet war ar journal e-poa eur vuoh da werzañ.

Soaig

Pa laran deoh, em-eus lakeet war ar journal "eur plah o klask eur pried", med n'em-eus ket komzet deuz saout.

Lili

Hañ! ma 'mije lennet se, marteze 'mijem greet marhajou 'benn bremañ, rag en gwirionez eh on o klask eur plah ive.

Fañfañ

A! me a zo marhadour saout, med eur wreg 'm-eus ezomm ive. Rag se, ma prenan ho puoh, e vefen kontant da gaoud ho merh war ar marhad ive.

Soaig

(*O kroazañ e ziouvreh*). Hañ! feiz, laret vez "Toud an treou a cheñch"; en dro-ze 'vefe gwir. Rei ma merh war varhad ar vuoh? Rei eur vuoh war varhad ar plah? Ze avad am-eus bet klevet.

Sellet! o-diou emaint en kraou ar zaout. Et da weled aneze mar keret, rag me 'm-eus arru dreist ma fenn en

dro-mañ. (*N em deurel 'ra war ar gador*).

Fañfañ

Deom 'ta, neuze, da weled pegement a dreou a zo da werzañ amañ! Med avad, pa'h om deut evid prenañ, eo arabad dim 'n em werzañ.

Lili

Nann! arabad dim bepred skei an eil war egile. (*Mond a reont er-mêz*).

Soaig

(*O sevel e benn*). Sell aze, ar varhadourien-mañ a 'n em gleo. Daoust piou 'nefe kaset ar gaoz da lared emañ ar vuoh da werzañ amañ. War ar journal? Ya, pe chaous? Kentoh 'm-eus aon eo arru krog an dud d'ober goap ouzim gand ar loen goueñ-ze. Sellet, pe vo kontant ma hini goz pe ne vo ket, 'h a da vezañ gwerzet, ha neuze vo êzetoh din gwerzañ ma merh ive. Ne vo ket kemeret ken evid eur plah-saout!

Mari-Jef

(*O tond*). Petra out o lared aze? 'Vin ket kemeret ken 'vid eur plah-saout? Nann avad! Achu en dro-mañ. Laret 'm-eus d'am buoh, pa 'deus gwinket ganin ha ruillet ahanon er baillaz⁽¹⁾: « Hañ! 'mome, 'h out oh ober da winkadenn diwezañ! »

Soaig

Hañ! Komprenet 'teus en dro-mañ?

Mari-Jef

Ya, komprenet penaoy, peogwir bremañ n'a ket ken ar venajerien en grev, e oa bravoh prenañ eur zahad lêz.

Med chilaou 'ta, piou eo an daou babor zo deut d'ar hraou? Unan a zo o tastorned ar vuoh hag egile en kaoz

(1) er baillaz : er haoh-saout (eur baillasenn koah-saout).

kaer gand ar verh.

Me 'h a da 'n em divarmouzi eun tamm 'benn vont distro. (*Mond'ra d'ar gambr*).

Soaig

En kaoz gand ar verh? Daoust hag-eñ vefe eun dra bennag o stummañ?

Lili

(*O tond*). Setu-me arru en-dro, ma den mad.

Soaig

Hañ? N'oh ket bet pell en kraou ar zaout.

Lili

Ma feiz nann, red eo din lared deoh : « Ho puoh n'eo ket nevez ken. Bezañ he-deus eur sapre kerniou ha hir heh ivinou ».

Soaig

Hir heh ivinou? Med ar hiz zo.

Lili

Ya, gand darn euz ar merhed, med me avad n'houlfen ket unan 'vel-se. Barreg gand eun taol pao da valuruzi ⁽¹⁾ forz piou. Med da heul ze, em-eus digoret dezi he genou ha n'em-eus ket gwelet an dent aour ho-peus laret din. Med marteze e ra eveldon ive, tennañ he faoz-dent en noz?

Soaig

Arsa, ma faotr, c'hwi a gomgren fall an treou. Ma merh eo em-oa c'hoant da lared deoh he-deus dent aour.

Mari-Jef

(*O tond 'n eur lakaad he davañjer*). Salud, salud, den yaouank.

(1) maluruzi : lakaad malefuz.

Lili

Salud 'ta! etron.

Mari-Jef

Ma digarezet, me oa deut da cheñch ma davañjer rag ne oan ket deread da digemer tud ouesk eveldoh.

Lili

Hañ, n'haller ket bezañ faro pa ver plah-saout.

Mari-Jef

(*Feuket*). Plah-saout, a leret? Mar gallan, ne vin ket pell ken.

Soaig

Nann, rag en dro-mañ eo troet da werzañ he buoh. Pegement a dalvez deoh?

Lili

Pegement a houllennet eviti?

Cécile ha Fañfañ

(*O tond*).

Cécile

Ma zad, ma mamm, arru on da lared eun dra deoh.

Mari-Jef

(*Gand pres*). Eun dra? Petra eo an dra-ze?

Cécile

Penaoz e-meum kazi greet marhajou.

Fañfañ

Ma feiz ya, arru om koulz hag akord.

Soaig

Deuz ar vuoh pe deuz ma merh?

Fañfañ

Deuz ar vuoh? 'M-eus ket bet a zoñj da zelled outi.

Lili

Me gomz deoh deuz ar marhadour saout.

Mari-Jef

(Sebedennet). Med, med, me zo badaouennet. Petra zo nevez 'benn ar fin?

Soaig

Me gred zo eun dra bennag o stummañ.

Fañfañ

Ma feiz ya. A-wechou 'h arru treou dizeblant. Me 'm-oa gwelet ho merh en gouél Marharid Fulup en Pluned, med 'm-oa ket gallt goud gand piou nag a beleh e oa. Ha setu dre benaoz on kouezet warni hirie.

Cécile

Ya, mamm, nemed gand eur mousc'hoarz 'm-eus gonezet anezañ.

Lili

Hañ, gand eur mousc'hoarz an hini 'n-eus dent aour a digas forz piou d'e gad.

Med n'eo ket ze eo ze, laret din pegement 'kousto ar vuoh-se din ma karzin ahann diwar hent.

Mari-Jef

Diwall, Soaig, bezañ tapet en gêr. Ar vioh-se a dalvez moneiz.

Lili

Moneiz, 'vel a leret, med paz peziou braz.

Fañfañ

Arsa, Aotrou, e oah o paouez lared vije roet ar vuoh war varhad ar plah. Neuze n'eo ket gwerzañ 'nezi d'eun all 'peus d'ober.

Cécile

Ola! Ola! Ar goz vioh-se deuio ket d'am heul avad, nann. N'hallan ket santoud ar c'hwez na kleved saout o vlejal. A! "non, pas cette musique!".

Soaig

Feiz 'vad, grez da gont, ma h'ez da gemer eur marhadour zaout, e vi plah-saout adarre.

Cécile

Petra, marhadour saout? Hag-eñ, Fañfañ, 'teus laret din e oas "chef de bande, contrôleur"!

Fañfañ

'Hanta ya. "Chef de" bandenn zaout ha kontroli aneze pa 'mez eur wagoniad pe eur hamionad war ma hont.

Mari-Jef

Hañ, feiz, 'vid amañ eo arru kompliket an treou. N'ouzon ket penaoz e vo disluziet ar gudenn.

Lili

Me oar avad. Ma n'houllet ket, plah yaouank, deuz eur marhadour saout, me zo mad din ober aferiou ganeoh, rag me n'on ket marhadour.

Soaig

N'oh ket marhadour? Med da betra neuze oh êsad prenañ ma buoh?

Lili

Med 'vel 'm-eus laret deoh, da lakaad 'mesk ar re all, da

greski ar vandenn pa eo braz ma menaj.

Cécile

Da greski ar vandenn? Neuze e-peus eur vandenn zaout iwe?

'Ne m'en parlez plus". A! Chachet 'm-eus ar harr war ma hein o lakaad war ar journal ar vuoh da werzañ.

Setu-me bremañ ampoezonet gand marhadourien zaout.

Lili

Ampoezonet? 'Vefet ket 'vid ganin, avad. Gwerzet ho piskorn⁽¹⁾ d'an hini a gerfet, ha kenavo. (*Mond a ra er-mêz*).

Fañfañ

Na ganin-me ive, 'benn a returnin marteze e kavin ahanoh o tigelienni ar vuoh adarre, nemed kemeret ho-pefe 'benn neuze eur marhadour moh. Ada, 'mome. (*Mond a ra er-mêz*).

Cécile

Eur marhadour moh? Nebeutoh c'hoaz bepred. Plijoud a ra din "jambon de porc", med avad, paz mond war-dro porhellou.

Mari-Jef

Pe 'vid 'z-to ket eur marhadour kezeg ive pa n'eus ken a gezeg.

Soaig

Nann, diwall, ma flah, e tigouezfe dit dastum gand da zaouarn ar pez az-toa ruillet gand da dreid.

Mari-Jef

Ya, ha renkoud rabati 'vel 'm-oa greet me ive, rag me 'm-oa bet kavet difer⁽²⁾ deuz da dad amañ.

(1) biskorn : ar vuoh (2) difer deuz da dad : diheñvel deuz da dad.

Soaig

Ha goude oa bet eur hras kaer dit kaoud ananon.

Mari-Jef

Eur hras oa bet, med oa ket unan gaer. Da hortoz-se pa'h om manket da werzañ ar vuoh, ar pez 'm-eus d'ober eo mond da gas anezi er-mêz. (*Mond a ra er-mêz*).

Cécile

Ha me 'h a da lenn ma romant, hag aze e welin avanturiou artuet ive gand ar reou all. (*Mond a ra er-mêz*).

Soaig

Setu aze gwellañ tra 'mo d'ober bremañ vo mond gand ma merh d'eur veilladeg bennag. Aze e vez kanfarded a bebe seurt micher, ha marteze e kavo unan d'he gout. 'Vel-se vin dibaraset rag pa laran tra-walh 'm-eus gand ma hini goz.

9-10-1971

Taolenn

Pa'h out majorez.....	3
Cheñch an arhant.....	35
Tri bugel savet fall.....	59
Aliou an avokad.....	79
Piou a charreo?.....	95
Eur vuoh da werzañ.....	107

Heb mizou-kas da baea.

Nevez-embannet

Maria Prat : Eun toullad kontadennou.

Embannet e oa bet al leor-ze e 1988. Berz e-neus greet, dreist-oll e Bro-Dreger evel just. Med bremañ, a-drugarez da Vikael Madeg e-neus enrollet Maria Prat, e hello an oll re kleved he mouez, doare-distaga Bro-Dreger ganti, eur blijadur heb e bar selaou anezi. Prenet 'z eus bet eur mekanik nevez evid kopia ar minikasetou, pa oa re goz on-hini. Eur vinikasetenn : 40 Lur, heb mizou-kas.

Jules Gros : LE TRESOR DU BRETON PARLE

Deuxième partie : Dictionnaire breton-français des expressions figurées (3ème édition). 560 pages, 160 F (152 F pour les membres du Club des livres en breton). On ne présente plus les ouvrages de Jules Gros, tellement leur réputation est grande. Il s'agit ici de la troisième réédition du célèbre dictionnaire. Ajoutons, qu'avec l'autorisation de l'auteur, l'édition du même dictionnaire, mais dans le sens *français-breton*, est en cours de réalisation.

Yann-Vadezour an Deuñv : Daou stourmer
Breizad F.T.P.F.
embannet gand Brud Nevez.
Golo gand Xavier Morvan.

Ar Rezistañs! eun amzer euz ar re entanusa e Istor Breiz, pa oa da stourm a-eneb an Nazied o-doa aloubet or Bro e 1940. Kaset int bet kuit 'mêz gand ar Vretoned o-unan, skoazellet gand ar re Unanet. Pouezusa amzer on Istor, sur, pa oa an oll Vretoned - nemed eun dormadig bihan-bihan anezo - euz ar memez tu: hini ar Frankiz. 92 p. 48 lur (Priz Kleub al Leoriou Brezoneg : 45,50 lur).

Naig Rozmor : Kant istor farsuz, embannet gand Brud Nevez

Trist ar Vretoned, sañset! Eur menoz o tond dim euz amzer ar Romantelez ma'z eus unan. Tristoh e veze tud Leon eged tud Treger, ha dreist-oll tud Kerne? 'Gav ket din. M'o-deus lakaet Youenn Drezen ha Maria Prat ahanom da hoarzin kement ha kement, sed amañ bremañ Naig Rozmor, eur varvez anezi, savet ganti Kant istor Farsuz evid or brasa diduamant.

Sur o-devo an oll Vretoned eur blijadur dreist o lenn anezo, ha goude-ze oh adlavared anezo e fin eur prédi mad!
Eul leor 102 bajenn. 48 lur (45,50 lur evid Izili ar Hleub).

Goulennit al leoriou dre lizer, heb mizou-kas, digand Mesidou, 40, ru de la République, 29200 Brest.
Pellg.: 98-80-49-70.

Roger Richard : Aziliz. La mémoire du feu

Illustrations de J.P. Guiriec.

Édité par Brud Nevez

Les Pays qui n'ont pas de mémoire sont condamnés à mourir de froid.

Roger Richard le sait mieux que quiconque.

Né à St Michel en Plouguerneau, à deux pas de l'ermitage de Michel Le Nobletz, sous les rochers du Dolenn, il est nourri des légendes et des traditions de ce pays de "Mémoire".

Enfant, de sa fenêtre, "il a reconnu tous ces visiteurs de novembre et surtout celui-là roulant derrière la maison sa cargaison de galets phosphorescents..." .

Il a croisé dans les chemins de sable le prêtre fou - ar beleg foll - qui conversait avec les vents. Il s'est brûlé pour toujours à son regard mystique...

Longtemps il a accompagné Aziliz, l'enfant sauvée des eaux, portant dans son sabot la braise mourante sous les glaces de l'oubli...

Il a vu, jour de pardon, les trois soleils se lever sur les eaux pures du Korrejou... "le ciel noir jetant à pleines mains le sable sur le pays..."

Le regard du prêtre fou brûle encore par les chemins d'ici. La braise est bien vivante dans le sabot d'Aziliz. Roger Richard a réchauffé notre mémoire.

Nous ne sommes pas prêts à mourir de froid...

Goulc'han Kervella

Un livre de 160 pages. 70 F (66 F évid Izili ar Hleub).

An dastumadenn-mañ a zo eun dibab e-touez an oberennou skrivet gand Maria Prat.

M'ho-peus c'hoant kompreñ perag o-deus ar Beillacdegou Treger greet kemend a verz heb diskregi e-pad ken pell amzer, n'ho-peus ket ezomm da glask pelloh: ar yez implijet gand Maria eo hini ar Bobl ha netra muioh.

Danvez ar peziou-c'hoari-mañ a zo kemeret e buhez pemdezieg tud Bro-Lannuon. Savet int bet evid rei plijadur d'al labourerien-douar, d'ar besketêrien, a zeue da zelaou aneze ha da zelled oute, goude eur zizunveziad labour tenn.

Ha sur, e c'hoarzent! Kement ha ma reoh pa lennoh aneze!